

EVA 2020-2030-0001

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM

Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ)¹ določa pravila postopka, po katerem sodišča opravljajo prisilno izvršitev terjatev na podlagi izvršilnih naslovov in verodostojnih listin, in pravila za zavarovanje terjatev ter ureja službo izvršitelja. Veljati je začel leta 1998 in je bil večkrat noveliran.

Z zadnjo novelo – Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ-L)² – so bile odpravljene pomanjkljivosti veljavne ureditve, povezane s pravnim redom Evropske unije (EU) in zakon se je uskladil z določbami novih pravnih aktov EU, ki se v RS uporabljajo neposredno. Določene so bile tudi nove možnosti za dolžnika in nova pooblastila sodišča, s katerimi se ureja t. i. socialne izvršbe na nepremičnine, ki so dolžnikov dom, dolg pa je nizek in je tako njegovo poplačilo s strani dolžnika realno oziroma obvladljivo. Nadalje je bila z novelo urejena zakonska podlaga za uvedbo spletnih dražb premičnin in nepremičnin, ki bo po izpolnitvi potrebnih tehničnih pogojev prispevala k boljši realizaciji prodaje premičnin in nepremičnin ter preprečitvi zlorab (dogovarjanja in preprečevanje udeležbe na javnih dražbah). Novela je prinesla tudi rešitve, s katerimi se preprečujejo in izničujejo pravna ravnanja dolžnika, ki znižujejo vrednost nepremičnini, omogočen pa je bil tudi nov varen način, ki bankam omogoča, da financirajo kupcem nakup nepremičnin, ki se prodajajo v izvršilnih postopkih. Z novelo so bile v delu, ki ureja izvršbo na nematerializirane vrednostne papirje, določene tudi prilagoditve pravnih pravil ZIZ zaradi vključitve v sistem TARGET 2 – Securities – enotno panevropsko informacijsko platformo za izvajanje poravnave poslov z vrednostnimi papirji, ki ga upravlja Evrosistem.

ODLOG IZVRŠBE NA PREDLOG DOLŽNIKA

Namen izvršilnega postopka je, da se zagotovi dokončna uresničitev upnikove ustavne pravice do sodnega varstva.³ Kadar dolžnik ne izpolni tistega, kar mu je naloženo s sodno odločbo, jo je treba namreč prisilno izvršiti. Neizvršena sodna odločba pomeni protipravno dejansko stanje v primerjavi s stanjem, ki je določeno z avtoriteto sodne oblasti.⁴ V postopku izvršbe mora sodišče postopati hitro

¹ Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15, 76/15 – odl. US., 11/18, 53/19 – odl. US, 66/19 – ZDavP-2M in 23/20 – SPZ-B).

² Uradni list RS, št. 11/18.

³ Glej odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-339/98 z dne 21. 1. 1999.

⁴ H. Jenull v: A. Galič, M. Jan, H. Jenull, Zakon o izvršbi in zavarovanju (vključno z novelo ZIZ-A) s komentarjem novele in uvodnimi pojasnili, GV Založba, Ljubljana 2002, str. 241.

(11. člen ZIZ), na podlagi vlog in drugih pisanj (prvi odstavek 29. člena ZIZ), narok pa opravi le, kadar zakon tako določa ali kadar je po njegovem mnenju to smotno (prvi odstavek 29.a člena ZIZ). Izvršba mora biti učinkovita in opravljena brez zavlačevanja, zakon pa mora v prvi vrsti upoštevati interes upnika, da se zagotovi učinkovitost izvršbe.

Odlog izvršbe pomeni dejanski začasni zastoj izvršilnega postopka, ki se nanaša na stadij oprave izvršbe. Dokler traja, se izvršilna dejanja ne opravljajo. Enako kot pri prekinitvi postopka v času odloga ne tečejo ne zakonski ne sodni roki, sodišče ne more opravljati procesnih dejanj, procesna dejanja strank nimajo nasproti drugi stranki nobenih pravnih učinkov.⁵ Pogoji za odlog izvršbe se razlikujejo glede na to, ali odlog predlaga upnik, dolžnik ali tretji. Odlog se lahko nanaša na odložitev izvršbe v celoti ali delno, odvisno od tega, ali se predlaga odlog izvršbe glede vseh sredstev izvršbe ali samo nekaterih. Do uveljavitve novele ZIZ-L je bil odlog izvršbe možen le na predlog in ga sodišče ni moglo odrediti po uradni dolžnosti.

Odlog izvršbe na predlog dolžnika je urejen v 71. členu ZIZ. Za odlog izvršbe na predlog dolžnika morajo biti izpolnjene predpostavke, ki so določene v prvem odstavku 71. člena ZIZ. Tako mora dolžnik izkazati za verjetno, da bi s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo in da je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga lahko nastane upniku. Hkrati (kumulativno) mora biti kot dodaten pogoj podan še eden od taksativno naštetih primerov, pri čemer gre predvsem za primere, ko je dolžnik vložil pravna sredstva zoper izvršilni naslov, ali pa v postopku izvršbe. »Nenadomestljiva« ali »težko nadomestljiva« škoda je pravni standard, ki se ga lahko vrednostno opredeli le v vsakem posameznem primeru. Škoda, kot jo opredeljuje navedeno določilo, se nanaša na konkretnega dolžnika, prav tako pa se ta škoda primerja s škodo, ki bi zaradi odloga lahko nastala prav tako konkretnemu upniku. Strogi pogoji za odlog so določeni zaradi preprečitve zavlačevanja izvršilnega postopka.

Drugi odstavek 71. člena ZIZ ureja dodatno možnost, da sodišče na predlog dolžnika odloži izvršbo tudi brez izpolnjevanja pogojev iz prvega odstavka 71. člena in bo predstavljen v nadaljevanju, tretji odstavek 71. člena ZIZ pa pogojuje odlog s plačilom varščine. Določa namreč, da sodišče postavi na upnikov predlog za odlog izvršbe pogoj, da dolžnik zagotovi varščino, razen če bi s tem bilo ogroženo njegovo preživljanje ali preživljanje njegovih družinskih članov. Če dolžnik ne zagotovi varščine v roku, ki ga določi sodišče in ki ne sme biti daljši od 15 dni, se šteje, da je predlog za odlog umaknil (tretji odstavek 71. člena ZIZ).

Ureditev 71. člena je bila od uveljavitve Zakona o izvršbi in zavarovanju⁶ spremenjena z novelami ZIZ-A⁷, ZIZ-C⁸, ZIZ-J⁹ in ZIZ-L.

Z novelo ZIZ-A so se določili strožji pogoji za odlog izvršbe na predlog dolžnika, določen je bil nov razlog za odlog izvršbe, spremenjena je bila tudi ureditev varščine. Z novelo ZIZ-C je bil pravnemu standardu nenadomestljive škode dodan še pravni standard težko nadomestljive škode, saj se je izkazalo, da so zelo redke situacije, v katerih je mogoče izkazati nenadomestljivo škodo, veliko več pa je primerov, ko je škoda težko nadomestljiva. Z novelo ZIZ-J je bilo nadalje zaradi neenotne sodne

⁵ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani I lp 4343/2007.

⁶ Uradni list RS, št. 51/98.

⁷ Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 75/02).

⁸ Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 17/06).

⁹ Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 53/14).

prakse jasno določeno, da dolžniku za odlog izvršbe po drugem odstavku (iz posebno opravičenih razlogov) ni treba izkazovati tudi splošnega pogoja iz prvega odstavka 71. člena ZIZ, dodan pa je bil tudi nov razlog za odlog izvršbe (vložitev tožbe na neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa, na podlagi katerega je bila dovoljena izvršba).

Do zadnje dopolnitve ureditve odloga izvršbe na predlog dolžnika je prišlo po odločitvi Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) v zadevi Vaskrsić. 71. člen ZIZ je bil v letu 2018 z novelo ZIZ-L dopolnjen z določbami, ki omogočajo dodatno varstvo dolžnika v primerih, ko teče izvršilni postopek na nepremičnino, ki je dolžnikov dom, zaradi izterjave očitno nesorazmerne terjatve (gre za nizko terjatev v primerjavi z vrednostjo nepremičnine). Varstvo dolžnika se kaže v podaljšanju možnosti dolžnika za podajo predloga, naj se izvršba opravi na druga sredstva ali na drugo nepremičnino, in dolžnosti izvršilnega sodišča, da po uradni dolžnosti dovoli prodajo drugega dolžnikovega premoženja, določene pa so bile tudi nove možnosti odloga izvršbe na nepremičnino, ki je dolžnikov dom, tudi po uradni dolžnosti. Sodišče sme v teh primerih odložiti izvršbo ne glede na siceršnje pogoje za odlog (prvi do tretji odstavek). Sodiščem je bila naložena obveznost, da tekom postopka obvestijo center za socialno delo (CSD), ki začne z izvajanjem nalog, ki so mu poverjena kot javna pooblastila oziroma z izvajanjem socialno varstvenih storitev, namenjenih odpravljanju socialnih stisk in težav. Če CSD oceni, da bi takojšnja izvršba ogrozila existenco dolžnika ali njegovih družinskih članov, lahko poda obrazloženo mnenje za dodaten odlog izvršbe za največ šest mesecev, v vsakem primeru pa sodišče lahko že samo v teh situacijah odloži izvršbo (brez mnenja CSD oziroma preden ga prejme) za 3 mesece, določen pa je še dodaten odlog v primerih, ko obstojijo posebne okoliščine oziroma poseben položaj dolžnika, zaradi katerega bi bilo nadaljevanje izvršbe očitno nesorazmerno in omogoča, da sodišče odloži izvršbo na nepremičnino za primeren čas.

Odlog izvršbe na predlog dolžnika iz posebno opravičenih razlogov in odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-171/16-15¹⁰

Drugi odstavek 71. člena ZIZ ureja dodatno možnost, da sodišče na predlog dolžnika odloži izvršbo tudi brez izpolnjevanja pogojev iz prvega odstavka 71. člena, in sicer takrat, ko so za to podani posebno opravičeni razlogi, vendar najdlje za tri mesece in le enkrat. Omejitev trajanja odloga in števila odlogov je določena jasno. Sodna praksa dovoljuje odlog izvršbe iz posebno opravičenih razlogov le v primerih izjemnih socialnih, zdravstvenih in podobnih težav, ko bi izvršba za dolžnika pomenila preveliko breme, ker mu grozijo škodne posledice, ki presegajo prikrajšanje, ki izvira iz same prisilne uveljavitve upnikove terjatve. Zakonska omejitev obdobja odloga izvršbe vpliva tudi na samo razumevanje nedoločenega pravnega pojma »posebno opravičeni razlogi«, saj odloga, ko gre za dalj časa trajajoče težave dolžnika, ki jih v času treh mesecev ni mogoče rešiti, sodišča ne dovoljujejo.

V konkretnem postopku izvršbe zaradi izpraznitve in izročitve stanovanjske nepremičnine je bila dolžnica operirana na možganih, zaradi česar bi bila zanjo izselitev življenjsko nevarna, na podlagi zdravniškega izvida za deložacijo pa dalj časa ni bila sposobna. Z njo je bival njen odrasli sin, invalid in od nje popolnoma odvisen. Prejemala je nizko pokojnino in bi se z nadaljevanjem izvršbe znašla na cesti. Sodišče prve stopnje je ugodilo dolžničinemu predlogu za odlog izvršbe za tri mesece, ne pa tudi predlogu, da se izvršba odloži do konca zdravljenja, višje sodišče je odločitev potrdilo. Odločitev sodišč je temeljila na jasni določbi drugega odstavka 71. člena ZIZ, po kateri se lahko izvršba ob

---

¹⁰ Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-171/16-15, Up-793/16-25, z 11. 7. 2019, Uradni list RS, št. 53/19 z dne 30. 8. 2019.

posebno upravičenih razlogih odloži le enkrat in za največ tri mesece, zaradi česar odlog izvršbe do konca zdravljenja ni bil mogoč.

Ustavno sodišče je v navedeni zadevi na podlagi vložene pobude za začetek postopka za oceno ustavnosti presoјalo del drugega odstavka 71. člena ZIZ, ki odlog izvršbe iz posebno upravičenih razlogov na predlog dolžnika v izvršbi dovoljuje za največ tri mesece in le enkrat, pri presoјi pa se je omejilo na izvršbo zaradi izpraznitve in izročitve stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom. Odločilo je, da se drugi odstavek 71. člena ZIZ razveljavi, kolikor se odlog izvršbe dovoljuje za najdlje tri mesece in le enkrat, kadar gre za izvršbo za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom. Razveljavitev začne učinkovati eno leto po objavi odločbe v Uradnem listu RS¹¹.

Navedbe pobudnice, da izpodbijani del drugega odstavka 71. člena ZIZ, ki omejuje odlog izvršbe na največ tri mesece in ga dovoljuje le enkrat, sodniku odreka možnost, da bi pravni standard »posebno upravičeni razlogi« uporabil v polnem obsegu, kadar dolžniku grozi poslabšanje zdravstvenega stanja ali celo smrt, je Ustavno sodišče upoštevalo z vidika pravice do telesne celovitosti iz 35. člena Ustave¹², saj lahko v primeru, ko je dolžnik zelo slabega zdravstvenega stanja, invazivnost prisilne izpraznitve in izročitve nepremičnine, ki je dolžnikov dom, bistveno poslabša njegovo zdravstveno stanje ter tako celo prizadene pravico do telesne celovitosti iz 35. člena Ustave. Drugih zatrjevanih kršitev človekovih pravic Ustavno sodišče ni presoјalo.

Ustavno sodišče je poudarilo, da je namen odloga izvršbe iz posebno upravičenih razlogov zagotoviti varstvo dolžnika tedaj, ko bi nadaljevanje dovoljene izvršbe z izpraznitvijo in izročitvijo stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, zaradi obstoja posebno upravičenih razlogov za dolžnika predstavljalo nedopustno trdoto. Zakon v izpodbijanem delu drugega odstavka 71. člena ZIZ onemogoča sodišču, da bi opravilo presojo glede na vse okoliščine primera. Sodišču ni omogočeno, da bi presodilo, ali so v konkretnem primeru podani posebno upravičeni razlogi, ki bi utemeljevali odlog za obdobje, ki je daljše od treh mesecev, ali ponovni odlog, četudi bi na strani dolžnika obstajali enako močni ali še močnejši razlogi za odlog prisilne izpraznitve in izročitve nepremičnine. Izpodbijani del drugega odstavka 71. člena ZIZ spodkoplje uresničitev namena odloga, to je omogočiti varstvo dolžnikovega položaja v tistih izjemnih primerih, ko bi invazivnost izpraznitve in izročitve nepremičnine nasprotovala doseženim civilizacijskim vrednotam in zapovedi spoštovanja človekovega dostojanstva ter bi odrekala skrb za človeka. Izpodbijani del drugega odstavka 71. člena ZIZ je v nasprotju z namenom odloga izvršbe iz posebno upravičenih razlogov. Ureditev ni stvarno povezana s predmetom urejanja – to je, da sodišče ob odločanju o odlogu iz posebno upravičenih razlogov ob tehtanju nasprotujočih si interesov, upošteva vse okoliščine primera, poišče pravično ravnovesje med varstvom položaja upnika in dolžnika, zato ni razumna. Glede na to je drugi odstavek 71. člena ZIZ v delu, v katerem odlog izvršbe dovoljuje za najdlje tri mesece in le enkrat, kolikor se nanaša na izvršbo za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, v neskladju s pravico iz 35. člena Ustave.

Ustavno sodišče je odločilo, da do drugačne zakonske ureditve oziroma najkasneje do začetka učinkovanja razveljavitve eno leto po objavi te odločbe v Uradnem listu RS sodišča odločajo o

¹¹ Uradni list RS, št. 53/19 z dne 30. avgusta 2019.

¹² Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).

predlogu za odlog izvršbe za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, po drugem odstavku 71. člena ZIZ tako, da ob upoštevanju vseh okoliščin primera dosežejo pravično ravnovesje med interesi upnika in dolžnika. Navedeni predlog za odlog izvršbe po drugem odstavku 71. člena ZIZ je dovoljeno podati najkasneje 14 dni pred datumom izpraznitve in izročitve stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, razen če so posebno upravičeni razlogi nastali kasneje ali je bil dolžnik onemogočen, da bi podal predlog za odlog v navedenem roku.

V konkretnem primeru, ki je bil podlaga za odločbo Ustavnega sodišča, so pomembne tudi okoliščine na strani upnika. Upnik je invalid z nizko pokojnino, ki je leta 2004 kupil stanovanje, postopek za izpraznitev in izročitev nepremičnine pa je tekel vse od leta 2005¹³. Tudi pri upniku so bili podani razlogi težkega zdravstvenega stanja, slabih finančnih razmer ter bivanjske stiske. Zaradi dolgotrajnosti postopka naj bi se tudi upnik znašel v številnih izvršilnih postopkih.

Na podlagi odločitve Ustavnega sodišča lahko dolžniki odlog izvršbe predlagajo večkrat, skupna dolžina odloga ni omejena, mora pa zagotavljati pravično ravnovesje med interesi upnika in dolžnika. V zvezi s tem pa se postavlja tudi vprašanje, kakšna je lahko najdaljša dolžina odloga, ki še zagotavlja pravico do sodnega varstva upnika¹⁴. V odločbi Ustavnega sodišča je izpostavljen zlasti položaj dolžnika, seveda pa je pomemben tudi položaj upnika. Vrhovno sodišče RS je leta 2008 pri obravnavi zahteve za varstvo zakonitosti¹⁵ zavzelo drugačno stališče kot Ustavno sodišče v citirani odločbi, ko je zaradi pritožbenih navedb presojalo določbo drugega odstavka 71. člena ZIZ z vidika njene morebitne neskladnosti z Ustavo. Menilo je, da je treba izhajati iz namena izvršilnega postopka, ki mora zagotoviti izpolnitev obveznosti skladno z ustavno zahtevo po učinkovitosti pravice do sodnega varstva. Izvršba mora biti učinkovita in opravljena brez zavlačevanja, zakon pa mora v prvi vrsti upoštevati interes upnika, da se zagotovi učinkovitost izvršbe. Ustavni pomen načela enakopravnosti ter test sorazmernosti morata imeti v izvršilnem postopku drugačen pomen, kot na primer v ureditvi pravnega postopka. Odlog izvršbe predstavlja zastoj v stadiju opravljanja izvršbe, zato ga je treba urediti skrajno omejitveno. Za odlog izvršbe morajo biti strogi pogoji, sicer bi bila izvotljena pravica do sodnega varstva. Menilo je, da zakonodajalčeva omejitev števila odlogov in časa odloga ni v neskladju z Ustavo, saj je cilj odloga povečati učinkovitost izvršbe in preprečiti zavlačevanje izvršilnega postopka. V izvršilnem postopku je utemeljena prednost upnika pred dolžnikom, ki dovoljuje strožje ukrepe proti dolžniku. Za doseg tega cilja je nujna omejitev obsega in števila dolžnikovih procesnih dejanj, ki bi lahko ovirali tek izvršilnega postopka. Omejitve odloga izvršbe pomenijo manj zastojev, zato je omejitveni ukrep primeren. Ustavno načelo socialne države je izraženo s tem, da je poleg razlogov, ki dovoljuje odlog v primerih, ko obstaja dvom v dopustnost izvršbe (prvi odstavek 71. člena) dovoljen tudi odlog iz drugih opravičenih razlogov, ki so po naravi stvari povsem socialni razlogi. Prav tako ni kršeno načelo enakosti pred zakonom, saj za vse dolžnike velja enaka številčna in časovna omejitev odlogov izvršbe.

Odlog izvršbe v zadevah o varstvu in vzgoji ter o osebnih stikih

ZIZ v dvajsetem a) poglavju ureja izvršbo v zadevah glede varstva in vzgoje otrok ter izvršbo glede osebnih stikov z otroki. Izvršba v zadevah glede varstva in vzgoje otrok (dodelitve) se opravlja

¹³ Sodnik dr. Accetto v pritrdilnem ločenem mnenju opozarja na zapostavljenost položaja upnika v obrazložitvi odločbe.

¹⁴ Klemen Šuligoj, Iskanje pravičnega ravnovesja med interesi upnika in dolžnika v izvršilnem postopku, Pravna praksa Št. 34-35/2019.

¹⁵ Sklep II Ips 294/2007 z dne 10. 4. 2008.

praviloma s posredno prisilo – izrekanjem denarnih kazni (238.d člen), saj ukrepi neposredne prisile praviloma povzročajo hude posledice, ki se lahko odrazijo na nadaljnjem otrokovem razvoju¹⁶. Izvršba z neposredno prisilo – odvzemom otroka (238.e člen) se lahko v zadevah dodelitve opravi šele takrat, kadar posredni način izvršbe ni uspešen, le v posebej utemeljenih primerih pa se lahko opravi takoj.

Izvršba v zadevah stikov se prav tako praviloma opravlja s posredno prisilo, izvršba z neposredno prisilo pa je v primerjavi z neposredno izvršbo v zadevah dodelitve tu še bolj omejena. Možna je le v izjemnih in posebej utemeljenih primerih, ko je to nujno za zagotovitev varstva koristi otroka in le, če izvršba s posredno silo ni bila uspešna.

Stroka s področja socialnega varstva namreč pretežno zavrača možnost oprave izvršb odločb glede osebnih stikov z neposredno prisilo, saj bi tedenski ali mesečni osebni stiki s prisilnimi posegi v sfero otroka zanj lahko povzročili hude psihične posledice.¹⁷ Neposredna izvršba v zadevah stikov je ob upoštevanju navedenih pomislov v ZIZ določena le za nekatere res izjemne primere, v katerih bi bil takšen način izvršbe edini način za zagotovitev varstva koristi otroka.

Pri posredni izvršbi z izrekanjem denarnih kazni (tako v zadevah dodelitve kot v zadevah stikov) ni gornje denarne omejitve, ki sicer velja pri izvršbi za nenadomestna dejanja (226. člen), kar prispeva k njeni učinkovitosti (238.d člen in prvi odstavek 238.f člena), saj dolžnik ne more biti prost obveznosti izročitve otroka s plačilom v denarju. Namen denarne kazni pa sicer ni kaznovanje dolžnika, temveč vplivanje na njegovo voljo.¹⁸ Strokovno usposobljeni delavec, ki ga določi sodišče v primeru neposredne izročitve otroka pri izvršbi v zadevah dodelitve in stikov, je najpogosteje delavec CSD, njegova navzočnost pa je bila določena z namenom, da se otroku olajša morebitne stiske ob izvršbi.¹⁹

Peti in šesti odstavek 238.f člena določata pogoje, pod katerimi lahko sodišče na predlog upravičenih predlagateljev odloži izvršbo pri izvršitvi odločbe o osebnih stikih. Če sodišče ugotovi, da otrok nasprotuje stikom s staršem, ki je upravičen do stikov in če oceni, da izvršba ne bi bila v skladu z varstvom interesov otroka, lahko na predlog osebe, ki jo je določilo sodišče po drugem odstavku 238.e člena ZIZ, CSD ali osebe, proti kateri se opravlja izvršba, izvršbo odloži za čas največ treh mesecev. Sodišče na predlog CSD ali osebe, proti kateri se opravlja izvršba, izvršbo odloži tudi v primeru, če je pred pristojnim organom sprožen postopek za spremembo odločbe o osebnih stikih in če ugotovi, da bi oprava izvršbe bila v nasprotju z varstvom koristi otroka. V tem času bo pravdno sodišče lahko raziskalo vzroke za stisko oziroma nasprotovanje otroka in morda celo spremenilo odločitev o načinu izvajanja oziroma količini stikov, enak učinek ima namreč tudi vložen predlog za spremembo stikov.

V postopku izvršbe na izročitev otroka ni več mogoče presojati, ali je odločitev, da se otroka dodeli v varstvo in vzgojo določenemu roditelju, v (naj)večjo otrokovo korist. Prav tako v izvršilnem postopku ni več mogoče ugotavljati, ali otrok dejansko noče stalno živeti pri roditelju, h kateremu je bil dodeljen, kakšni so otrokovi morebitni razlogi za to, in ali so ti otrokovi razlogi utemeljeni ali ne.(...) Iz določb 20.a poglavja ZIZ je razvidno, da je varstvo otrokove koristi v izvršilnih zadevah glede varstva in vzgoje otrok zagotovljeno na več različnih načinov. Med drugim je dopuščena izbirna krajevna pristojnost sodišča (238.a člen ZIZ), sodišče ni vezano niti na predlagano niti na že določeno izvršilno

¹⁶ Galič, M. Jan in H. Jenull: Zakon o izvršbi in zavarovanju (vključno z novelo ZIZ-A) s komentarjem in uvodnimi pojasnili, GV Založba, Ljubljana 2002, str. 424.

¹⁷ Galič, Jan, Jenull: Zakon, str. 429.

¹⁸ Vesna Rijavec: Civilno izvršilno pravo, GV Založba, Ljubljana 2003, stran 324.

¹⁹ Galič, Jan, Jenull: Zakon, str. 427.

sredstvo (tretji in četrti odstavek 238.b člena ZIZ), poleg tega se otroka lahko odvzame katerikoli osebi (238.c člen ZIZ), v utemeljenih primerih celo takoj (238.e člen ZIZ). Iz določb v omenjenem poglavju pa ni razvidno, da bi bilo v postopku izvršitve sodne odločbe glede vzgoje in varstva otroka mogoče še ugotavljati, ali je izvršilni naslov v otrokovo (največjo) korist. Višje sodišče v Ljubljani je menilo, da izrecno določena izjema v 238.f členu ZIZ, ki v postopku izvršitve odločbe o osebnih stikih dopušča, da se v določenih primerih, ko (takojšnja) izvršba ne bi bila v skladu z varstvom otrokove koristi, odstopi od oprave izvršilnega dejanja oziroma se izvršba začasno odloži (četrti, peti in šesti odstavek 238.f člena ZIZ), ki pa za postopek izvršitve sodne odločbe glede vzgoje in varstva otroka ni določena, kaže, da v tem postopku velja domneva, da je otroku v (največjo) korist, da je dodeljen v varstvo in vzgojo tistemu roditelju, ki ga je določilo sodišče v pravnem postopku.²⁰

V zadevi II Ip 2926/2017 je Višje sodišče v Ljubljani pri odločanju o odlogu izvršbe zavzelo stališče, da ima kot v vsaki izvršbi tudi dolžnik v izvršbi zaradi izterjave vzgoje in varstva možnost predlagati odlog izvršbe. To izhaja že iz splošnih določb zakona (primerjaj 71. člen ZIZ), določbe 238.f člena (ki sicer urejajo odlog izvršitve odločbe o osebnih stikih) pa le dodatno urejajo okoliščine, ob katerih lahko pride do zastoja izvršbe, širijo krog udeležencev v postopku in določajo dodatne pogoje za odlog izvršbe. Določba zadnjega odstavka 238.f člena ZIZ je pomembna predvsem toliko, da določa, da pri presoji razlogov za odlog izvršbe (v zadevah izvršbe glede varstva in vzgoje in stikov) niso pomembne samo okoliščine iz prvega in drugega odstavka 71. člena ZIZ. Ker se z odlogom izvršbe v bistvu varuje korist otroka, je prav to (otrokova največja korist) kriterij, po katerem sodišče tehta, ali je treba z izvršbo nadaljevati ali jo odložiti. Škoda, ki jo je sodišče prve stopnje presojalo v okviru prvega odstavka 71. člena ZIZ (v smislu, ali bi dolžnik v primeru takojšnje izvršbe utrpel večjo škodo kot pa upnik, če se izvršba odloži), v tem postopku ni zakonski pogoj za odlog izvršbe. Prvi odstavek 71. člena ZIZ je treba razumeti skozi standard iz šestega odstavka 238.f člena ZIZ.

V postopkih urejanja razmerij med staršema in mladoletnim otrokom je na prvem mestu korist otroka. Kakšna je otrokova korist, je pravni pojem, ki ga je treba v vsakem primeru posebej napolniti z vsebino, ob upoštevanju vseh okoliščin konkretnega primera. Ne zajema le koristi osebe do dopolnjenega osemnajstega leta starosti (kratkoročna korist), temveč tudi korist, ki se bo pokazala v odrasli dobi (dolgoročna korist). (...) V postopku izvršbe za izročitev otroka ni več mogoče presojati, ali je odločitev, da se otroka dodeli v varstvo in vzgojo določenemu staršu, v njegovo največjo korist, in ne ugotavlja se (več), ali otrok dejansko hoče živeti pri roditelju, h kateremu je bil dodeljen²¹.

Upoštevati je treba tudi, da se s potekom časa od pravnomočnosti odločbe do njene prisilne izvršitve nujno spreminjajo tudi razmerja med udeleženci (v praksi se zlasti izostrijo pritiski starša, ki mu otrok ni dodeljen v varstvo in vzgojo). V teh primerih prisilitev z denarnimi kaznimi praviloma ni učinkovita, lahko pa zelo poveča ekonomsko stisko enega od staršev. Prav v takih primerih sodišče odloči o neposredni izvršitvi, take odločitve pa ne more spreminjati mnenje strokovnega delavca na kraju samem (nenazadnje bo vsak otrok v resni stiski). Odlog izvršbe pa ni primeren v teh primerih, ko bo sodno odločbo dejansko potrebno izvršiti in je pomembno tudi, da do tega pride čimprej. Če sodna odločba ni izvršena v določenem krajšem časovnem obdobju, se v zvezi z njeno izvršitvijo brez dvoma ponovno odpira vprašanje otrokove največje koristi. Neizvršena sodna odločba pomeni protipravno dejansko stanje v primerjavi s stanjem, ki je določeno z avtoriteto sodne oblasti. Zato je odložitev uveljavitve zahtevka, ki izhaja iz takšne odločbe, mogoče dovoliti le izjemoma in to nikakor ne iz

---

²⁰ VSL sklep I Ip 4449/2010.

²¹ VSL sodba II Cp 1765/2015.

razlogov, ki bi lahko bili razlog za spremembo odločbe, ampak le iz razlogov, ki preprečujejo izvršbo.(...). Dokler izvršilni naslov ni spremenjen, izvršilno sodišče veže odločitev sodišča, da je za otroka koristno, da je zaupan določenemu staršu v varstvo in vzgojo, in da je vsako ravnanje v nasprotju s pravnomočno odločitvijo sodišča tudi ravnanje v nasprotju z otrokovo koristjo.²²

V zvezi s tem gre poudariti, da je sodišče z odločbo zaupalo otroka v varstvo in vzgojo enemu od staršev, drugemu pa določilo obseg in način izvajanja stikov z otrokom. Razloge obeh odločitev je v odločbi tudi strokovno utemeljilo. Pri izvršitvi odločbe o stikih pa gre tudi za uveljavljanje pravic otroka do stikov s svojim staršem. Ker je pravica do stikov tudi pravica otroka²³, se pri izvršbi upošteva, da lahko otrok take stike tudi odklanja. Hkrati imamo tudi primere, ko po izvršenem stiku starš otroka ne pripelje nazaj k staršu, ki mu je otrok zaupan v varstvo in vzgojo. Tudi iz tega razloga je pomembno, da ima tisti od staršev, ki mu je bil otrok zaupan, dejansko možnost, da v neposredni izvršbi doseže izvršitev sodne odločbe. O spremembi glede zaupanja otroka v varstvo in vzgojo namreč odloča sodišče, in sicer (le) v primeru bistveno spremenjenih razmer. Tudi zato ni primerno, da bi se z neizvršitvijo sodne odločbe o zaupanju v varstvo in vzgojo omogočalo ustvarjanje tovrstnih spremenjenih razmer.

Strokovni delavci, ki jih sodišče postavi v vsakem primeru neposredne izvršitve tako odločbe o dodelitvi kot odločbe o stikih, imajo pravico in dolžnost spremljati varovanje otrokove koristi na zgoraj opisan način, korist otroka pa je varovana tudi z drugimi zakonskimi določbami. Strokovni delavci imajo tudi pravico predlagati odlog izvršilnega postopka, in sicer le v postopkih po 238.f členu ZIZ oziroma pri izvrševanju odločbe o osebnih stikih, medtem ko pri izvrševanju tistega dela pravnomočne sodne odločbe, v katerem je odločeno o zaupanju otroka v varstvo in vzgojo, te možnosti nimajo.

IZVRŠBA NA PODLAGI NEPOSREDNO IZVRŠLJIVEGA NOTARSKEGA ZAPISA IN VARSTVO POTROŠNIKOV

Sodba SEU z dne 26. junija 2019 v zadevi C-407/18

Banka in dolžnika so sklenili pogodbo o hipotekarnem kreditu za financiranje nakupa stanovanja v obliki neposredno izvršljivega notarskega zapisa, v katerem je bila kreditna obveznost vezana na švicarski frank. Ker sta bila dolžnika v zamudi z odplačevanjem obrokov, je banka upnica vložila predlog za izvršbo na podlagi notarskega zapisa. Dolžnika sta v laičnem ugovoru zoper sklep o izvršbi navedla, da ju upnica ni ustrezno opozorila na valutno tveganje, zaradi česar sta sklenila pogodbo, v kateri so nekateri pogoji nepošteni in sta zdaj dolžna vrniti občutno višjo vrednost kredita, kot sta jo prejela. Okrajno sodišče je ugovor zavrnilo, dolžnika pa sta na Višje sodišče v Mariboru (predložitveno sodišče) vložila laično pritožbo za razveljavitev sklepa o izvršbi. Predložitveno sodišče je na Sodišče Evropske Unije (SEU) naslovilo predlog za sprejem predhodne odločbe, ki se nanaša na razlago Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah²⁴ (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 93/13).

²² VSL sklep IV Cp 786/2006.

²³ Prvi odstavek 106. člena Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih določa, da ima otrok pravico do stikov z obema staršema, oba starša imata pravico do stikov z otrokom. S stiki se zagotavljajo predvsem otrokove koristi.

²⁴ UL L št. 95 z dne 21. 4. 1993, str. 29.

Direktiva 93/13 varuje potrošnike v EU pred nedovoljenimi pogoji, ki bi lahko bili vključeni v standardno pogodbo za prodano blago ali ponujene storitve. Direktiva 93/13 temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske moči in ravni obveščenosti. Z namenom zamenjati formalno pogodbeno ravnotežje z dejanskim ravnotežjem, direktiva določa, da nepošteni pogoji v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika (člen 6(1)), države članice pa naj tudi zagotovijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklene prodajalec ali ponudnik (člen 7(1)).

Pravo EU ne harmonizira postopkov, ki se uporabljajo za preučitev domnevne nepoštenosti pogodbenega pogoja, in ti torej spadajo v notranji pravni red držav članic. Države nacionalna postopkovna pravila po načelu procesne avtonomije držav oblikujejo samostojno, vseeno pa morajo ta pravila izpolnjevati dva pogoja, in sicer, da niso manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne položaje v nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti), in da v praksi ne onemogočajo ali pretirano otežujejo uresničevanja pravic, ki jih potrošnikom podeljuje pravo EU (načelo učinkovitosti). Direktiva 93/13 je bila v pravni red Republike Slovenije prenesena z Zakonom o varstvu potrošnikov (ZVPot)²⁵.

ZVPot vsebuje varovalke, ki ščitijo potrošnika pred nepoštenimi pogodbenimi pogoji. Takšne pogodbe zavezujejo potrošnika le, če je bil pred sklenitvijo pogodbe seznanjen z njihovim celotnim besedilom, pri čemer šteje, da je bil potrošnik seznanjen s celotnim besedilom, če ga je podjetje na pogodbene pogoje izrecno opozorilo in če so mu bili dostopni brez težav. Pogodbena določila morajo biti sestavljena v jasnem in razumljivem jeziku, nejasna določila pa je treba razlagati v korist potrošnika, kar pomeni, da mora v dvomu prevladati razlaga, ki je za potrošnika najbolj ugodna (22. člen ZVPot). Podjetje ne sme postavljati pogodbenih pogojev, ki so nepošteni do potrošnika. Nepošteni pogodbeni pogoji so nični (23. člen ZVPot). ZVPot opredeljuje tudi kriterije oziroma pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da pogodbeni pogoj šteje za nepoštenega: če v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnovesje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank ali povzročijo, da je izpolnitev pogodbe neutemeljeno v škodo potrošnika ali povzročijo, da je izpolnitev pogodbe znatno drugačna od tistega, kar je potrošnik utemeljeno pričakoval ali nasprotujejo načelu poštenja in vestnosti. Pogodbene pogoje je treba razlagati v povezavi z drugimi pogoji v isti pogodbi ali v drugi pogodbi med istima strankama in ob upoštevanju narave blaga oziroma storitev in vseh drugih okoliščin v zvezi s sklenitvijo pogodbe (24. člen ZVPot).

Zakon o potrošniških kreditih (ZPotK-2)²⁶ tudi določa, da mora biti kreditna pogodba za nepremičnino, katere terjatev je zavarovana z zastavno pravico na nepremičnini, sklenjena v obliki notarskega zapisa. Pri sklenitvi notarskega zapisa mora biti osebno navzoč lastnik nepremičnine, na kateri se ustanavlja zastavna pravica na nepremičnini, če je lastnik nepremičnine potrošnik. Notar mora lastnika nepremičnine poučiti o pravnih posledicah kreditne pogodbe za nepremičnino in njenega zavarovanja ter pravnih posledicah neplačila. Lastnik nepremičnine mora na notarskem zapisu s podpisom potrditi, da je notarjev pouk prejel (51. člen ZPotK-2).

Sodišče dovoli izvršbo na podlagi izvršilnega naslova ali verodostojne listine, med izvršilne naslove pa spada tudi izvršljiv notarski zapis (17. člen ZIZ). Notarski zapis, v katerem je določena obveznost nekaj dati, storiti, opustiti ali trpeti, glede katere je dovoljena poravnava, je izvršilni naslov, če

²⁵ Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14, 19/15, 55/17 – ZKotI in 31/18.

²⁶ Uradni list RS, št. 77/16.

zavezanec soglasje za njegovo neposredno izvršljivost izjavi v istem ali posebnem notarskem zapisu in če je terjatev zapadla (4. člen Zakona o notariatu (ZN)²⁷). Poravnava je dovoljena v okviru 3. člena Zakona o pravnem postopku (ZPP)²⁸. Notarski zapis je izvršljiv, če je dolžnik v njem soglašal z njegovo neposredno izvršljivostjo in če je terjatev, ki izhaja iz notarskega zapisa, zapadla (20.a člen ZIZ). Soglasje z neposredno izvršljivostjo je enostranska procesna dispozicija in pomeni, da dolžnik vnaprej soglaša s tem, da bo lahko upnik v primeru, če dolžnik ne bo prostovoljno izpolnil obveznosti, brez predhodnega pravnega postopka dosegel izpolnitev v postopku prisilne sodne izvršbe. Pomeni torej večje zavarovanje in hitrejšo poplačilo upnika.

Notarji so osebe javnega zaupanja²⁹, ki jih imenuje minister za pravosodje in so nepristranski pravni svetovalci, ki s svojo preventivno dejavnostjo razbremenjujejo sodišča. Notarski zapis je javna listina, če so bile pri njegovem sestavljanju upoštevane vse bistvene formalnosti, določene v ZN (3. člen ZN). Javna listina dokazuje resničnost tistega, kar se v njej potrjuje ali določa (224. člen ZPP). Notarski zapis ni odločba in nima učinka pravnomočnosti, učinek javne listine notarskega zapisa pa je lahko nadgrajen z učinkom neposredne izvršljivosti, če se dolžnik s tem učinkom izrecno strinja.³⁰

Slovenska zakonodaja že v fazi priprave notarskega zapisa sledi cilju varstva pravnega prometa. ZN vsebuje varovalke za preverjanje identitete strank, zagotavljanje avtentičnosti in jasnosti izjav volj strank, razumevanje pravnih posledic in tveganj ter preprečitev, da bi se v obliki notarskega zapisa potrdila nedopustna vsebina.³¹ Preden začne notar sestavljati notarsko listino, mora ugotoviti osebno istovetnost strank in drugih udeležencev. Osebno istovetnost ugotavlja na podlagi uradnih dokumentov oziroma če to ni mogoče, na kakršenkoli drug način, po katerem je istovetnost udeleženca mogoče nedvomno izkazati. Način ugotovitve istovetnosti oseb, udeleženih pri sestavi notarske listine, mora biti vselej naveden v listini (39. člen ZN). V notarski listini mora notar verno in popolno zapisati izjave, podane pred njim, oziroma dejstva, ki jih je neposredno zaznal (29. člen ZN). Notarsko listino morajo stranke in drugi udeleženci podpisati vpričo notarja (41. člen ZN). Notar ne sme sestaviti notarskega zapisa v poslih, ki so po zakonu nedopustni ali o katerih sumi, da jih stranke sklepajo samo navidezno ali zato, da bi se izognile zakonskim obveznostim ali da bi protipravno oškodovale tretjo osebo (23. člen ZN). Zelo pomembna je pojasnilna dolžnost notarja. Pred sestavo notarske listine mora notar strankam na razumljiv način opisati vsebino, pravne posledice nameravanega pravnega posla ali izjave volje, ter jih izrecno opozoriti na znana in običajna tveganja v zvezi s sklenitvijo takšnega pravnega posla ali izjave volje. Notar mora stranke opozoriti tudi na morebitne druge okoliščine v zvezi z nameranim pravnim poslom, če jih pozna, razen podatkov, ki jih je notar dolžan varovati kot tajnost. Stranke mora tudi odvracati od nejasnih, nerazumljivih ali dvoumnih izjav ter jih izrecno opozoriti na možne pravne posledice takšnih izjav. Če stranke pri svojih izjavah vztrajajo, jih mora vnesti v notarsko listino, ob tem pa navesti tudi opozorila, dana strankam v zvezi z njimi (42. člen ZN).

²⁷ Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 33/07 – ZSReg-B, 45/08 in 91/13.

²⁸ Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17, 16/19 – ZNP-1 in 70/19 – odl. US.

²⁹ 2. člen ZN.

³⁰ Vesna Rijavec, Civilno izvršilno pravo, GV, Ljubljana, 2003, str. 125.

³¹ Igor Vuksanović, Sodišče EU in izvršba na podlagi notarskega zapisa, Revija Odvetnik, št. 92, 2019, str. 20.

Slovenski pravni red omogoča dolžniku, da izpodbija veljavnost neposredno izvršljivega notarskega zapisa v ločenem pravnem postopku, v izvršilnem postopku pa ima možnost predlagati odlog začete izvršbe.

Eno bistvenih načel izvršilnega postopka je načelo stroge formalne legalitete, ki izvršilnemu sodišču ne dovoljuje presojati konkretne materialne zakonitosti in pravilnosti izvršilnega naslova, na podlagi katerega je predlagana izvršba. Upoštevati mora terjatev, kot je ugotovljena v izvršilnem naslovu, zaradi česar glede te terjatve ni več upravičeno proučevati resničnosti dejstev ali pravilnosti pravnega sklepanja. Izvršilni naslov kot procesna predpostavka za dopustnost izvršbe namreč pomeni domnevo, da obstaja terjatev, ki je v njem ugotovljena, in da so v njem navedene stranke legitimirane z izvršbo³². Sodišče lahko dovoli in opravi izvršbo samo na podlagi veljavnega izvršilnega naslova (*nulla executio sine titulo*). Na izvršilni naslov je vezano in ne more preverjati njegove pravilnosti³³. Sodišče ne more upniku prisoditi manj ali kaj drugega, kot izhaja iz izvršilnega naslova, prav tako pa tudi ne more presojati pravilnosti in zakonitosti tega ter vanj posegati. Izvršilni postopek je namenjen prisilni izvršitvi terjatev, ne pa izvajanju ter presoji dokazov.³⁴

Če je obveznost iz notarskega zapisa že bila razveljavljena ali izrečena za nično, sme dolžnik ugovarjati zoper sklep o izvršbi. Ugovor zoper sklep o izvršbi je namreč mogoče vložiti iz razlogov, ki preprečujejo izvršbo, zlasti tistih, ki so naštetih v 55. členu ZIZ. Med njimi je tudi primer, ko je sodna poravnava, na podlagi katere je bil izdan sklep o izvršbi, razveljavljena ali izrečena za nično (5. točka prvega odstavka 55. člena ZIZ). V skladu s 17. členom ZIZ se določbe ZIZ o sodni poravnavi uporabljajo tudi za notarski zapis, če zakon ne določa drugače.

Dolžnik neveljavnosti pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa ne more uveljavljati v ugovoru zoper sklep o izvršbi, ampak v ločenem pravnem postopku, zaradi česar šele razveljavitev ali ugotovitev ničnosti obveznosti iz notarskega zapisa z odločbo, izdano v pravnem postopku, predstavlja ugovorni razlog v izvršilnem postopku. Zaradi načela stroge formalne legalitete se izvršilno sodišče tudi pri notarskem zapisu, ki mu je priznan učinek izvršilnega naslova, ne more več spuščati v materialnopravni preizkus terjatve, ugotovljene v izvršilnem naslovu, z ugovorom proti sklepu o izvršbi pa ni več mogoče problematizirati materialnopravne pravilnosti obstoja ali višine obveznosti, ki izhaja iz izvršilnega naslova (sodba Vrhovnega sodišča RS II Ips 524/2003). Neposredno izvršljiv notarski zapis je izvršilni naslov, na katerega je sodišče vezano (saj za izvršilne naslove velja, da sta se obstoj in višina terjatve že ugotavljala v postopku, iz katerega izvira izvršilni naslov), zato je mogoče samo v pravnem postopku izpodbijati vsebinsko pomanjkljivost notarskega zapisa ali uveljavljati morebitne napake volje strank.³⁵

Dolžnik mora torej vložiti tožbo, s katero izpodbija notarski zapis. Vložitev te tožbe sama po sebi ne zadrži izvršbe, zato lahko dolžnik predlaga, da sodišče popolnoma ali deloma odloži izvršbo, če dolžnik izkaže za verjetno, da bi s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo in da je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga lahko nastane upniku. Med primeri, naštetimi v 71. členu ZIZ, je namreč tudi primer, ko je vložena tožba na neveljavnost pravnega posla iz

³² Sodba Vrhovnega sodišča RS II Ips 33/2012.

³³ Up-357/03, U-I-351/04.

³⁴ Bojan Podgoršek, *Neposredna izvršljivost notarskega sporazuma o ustanovitvi hipoteke, Dnevi stvarnega in zemljiškopravnega prava*, str. 81.

³⁵ VSC sklep II Ip 425/2013.

neposredno izvršljivega notarskega zapisa, na podlagi katerega je bila dovoljena izvršba (5. točka prvega odstavka 71. člena ZIZ), o tožbi pa še ni odločeno. Odlog traja do konca postopka, v katerem se ugotavlja neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa (74. člen ZIZ). Tožba ni prednostna.

SEU je v sodbi z dne 26. junija 2019 v navedeni zadevi C-407/18 zavzelo stališče, da značilnosti procesne ureditve izvršbe, kot jih je predstavilo predložitveno sodišče, lahko posegajo v učinkovitost varstva, ki mu sledi Direktiva 93/13. Menilo je, da je za ureditev izvršbe v Republiki Sloveniji značilno, da sodišče, pristojno za izvršbo na podlagi pogodbe o hipotekarnem kreditu, sklenjene v obliki neposredno izvršljivega notarskega zapisa, ne sme zavrniti izvršbe iz razloga, da je v pogodbi nepošten pogoj, ker mora to sodišče brezpogojno upoštevati vsebino izvršilnega naslova, ne da bi lahko presojalo zakonitost njegove vsebine. Odlog izvršbe načeloma ni mogoč, razen če dolжник kot potrošnik v pravnem postopku vložiti tožbo za ugotovitev ničnosti nepoštenega pogodbenega pogoja, pa tudi takrat le pod zelo zahtevnimi zakonskimi pogoji dokazovanja nenadomestljive ali težko nadomestljive škode, ki ne more biti škoda, ki je posledica realizacije same izvršbe, kar pomeni, da ta odlog v praksi skoraj ni mogoč. Upnik ima nadalje pravico od dolžnika zahtevati, da zagotovi varščino, če ta predlaga odlog izvršbe, za plačilo varščine pa dolжник, ki je v zamudi s plačilom, verjetno nima finančnih sredstev, obstaja pa tudi veliko tveganje, da si dolžniki ne bodo zagotovili obrambe, saj dolжник v izvršilnem postopku ne more pridobiti brezplačne pravne pomoči. Preventivni nadzor, ki ga zagotavljajo notarji, ne zadostuje, temveč je potrebno zagotoviti učinkovito sodno varstvo tudi v fazi izvršbe. Ker izvršilno sodišče ne more samo preveriti nepoštenosti pogojev, temveč lahko to pozneje stori le pravdno sodišče, to ne zadostuje za zagotovitev polnega učinka varstva potrošnikov. Zelo verjetno je, da bo izvršba na s hipoteko obremenjeno nepremičnino končana pred razglasitvijo odločitve pravnega sodišča, potrošniku pa bo zagotovljeno le a posteriori varstvo v obliki denarne odškodnine, ki pa ni zadostno, še posebej, če gre za stanovanje potrošnika in njegove družine, ki bi bilo dokončno izgubljeno.

SEU je razsodilo, da je treba Direktivo 93/13 glede na načelo učinkovitosti razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, na podlagi katere nacionalno sodišče, ki odloča o predlogu za izvršbo na podlagi pogodbe o hipotekarnem kreditu, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom v obliki neposredno izvršljivega notarskega zapisa, nima možnosti, da bodisi na predlog potrošnika bodisi po uradni dolžnosti preuči, ali so pogoji, vsebovani v takem zapisu, nepošteni v smislu te direktive in na tej podlagi odloži predlagano izvršbo.

Novejša sodna praksa in opozorila pravne teorije

V zvezi z možnostjo odloga izvršbe, kadar dolжник v ločenem pravnem postopku izpodbija veljavnost notarskega sporazuma, je sodna praksa izhajala s stališča³⁶, da je težko nadomestljiva škoda taka škoda, ki presega tisto, ki je zajeta že v realizaciji izvršbe. Vsaka prisilna izpolnitev obveznosti namreč predstavlja poseg v dolžnikovo premoženjsko sfero in določeno škodo zanj, ki je torej neizogibna posledica izvršbe. Pravna teorija je kritizirala navedeno strogost sodne prakse glede možnosti odloga izvršbe v primeru uveljavljanja ničnosti terjatve, zajete v neposredno izvršljivem notarskem zapisu. Tako je bilo opozorjeno³⁷, da slovenska sodišča razlagajo zakonske pogoje tako, da je odlog izvršbe na predlog dolžnika v praksi skoraj nemogoč.

³⁶ Sklepi VSL I Ip 644/2008, VSL III Cp 471/2003 in VSK II Cp 969/2005.

³⁷ Vuksanović, I.: Konec samovolje bančnih upnikov?, Pravna praksa št. 48/2013, str. 13 in nasl.

Tak pa gotovo ni bil namen zakonodajalca, saj sicer odloga sploh ne bi določil. Na to je opozorilo tudi Višje sodišče v Ljubljani v zadevi I lp 3635/2017, v kateri je zapisalo, da je sodišče prve stopnje zakonske pogoje za odlog izvršbe na predlog dolžnika v konkretnem primeru razlagalo preozko, ko je zatrjevano škodo na zdravju dolžnika zaradi grozeče izgube doma, v katerem prebiva, takoj ocenilo kot pravno nepriznano škodo. Če bi zakonodajalec menil, da se mora izvršba realizirati za vsako ceno, možnosti odloga izvršbe ne bi niti predvidel. Novela ZIZ-L z dopolnitvijo 71. člena ZIZ s četrtem do šestim odstavkom kaže na neustreznost večinskega tolmačenja dosedanje zakonodaje oziroma na nujno potrebo po spremembi njene razlage, kajti v nasprotnem primeru dolžnik praktično nikoli ne bi mogel doseči odloga izvršbe – niti tedaj, ko je vložil tožbo na ugotovitev ničnosti notarskega zapisa kot izvršilnega naslova in mu v izvršbi grozi prodaja doma.

Novejša domača sodna praksa, kot je razvidno že iz prejšnjega primera, tudi zaradi varstva potrošnika po pravu EU mehča pogoje za odlog izvršbe na podlagi notarskega zapisa.

Višje sodišče v Ljubljani je zapisalo³⁸, da je treba izvršbo odložiti takrat, kadar je to potrebno za zagotovitev polnega učinka pričakovane sodne odločbe glede obstoja pravic, uveljavljenih na podlagi prava EU. To pa pomeni, da je treba pravni standard nenadomestljive oziroma težko nadomestljive škode razlagati in položaj dolžnika in upnika tehtati glede na verjetnost uspeha dolžnika v pravdi ter pri tem upoštevati tudi škodo, ki je posledica same realizacije izvršbe. Še posebej pazljivo mora biti to tehtanje pri izvršbi, ki ima za posledico izgubo doma. Tudi Ustavno sodišče je preseglo stališče starejše sodne prakse v odločbi Up 223/17. V tej zadevi je pritožnik vložil tožbo za ugotovitev delne neveljavnosti – delne ničnosti notarskega zapisa, s čimer je izpolnil tudi prvi pogoj za odlog izvršbe, ni pa izkazal drugega pogoja nenadomestljive ali težko nadomestljive škode, večje od tiste, ki lahko nastane upniku, ki bi mu nastala z izvršbo. Ustavno sodišče je poudarilo, da sklicevanje na stališče, po katerem je težko nadomestljiva škoda, ki lahko utemelji odlog izvršbe, le tista, ki presega škodo, zajeto v sami realizaciji izvršbe, ne sme biti nekritično in neodvisno od okoliščin konkretnega primera. Sodišče zgolj s sklicevanjem na navedeno sodno prakso ni odgovorilo na pritožnikov dvom glede dopustnosti nadaljevanja izvršilnega postopka za izterjavo terjatve, v zvezi s katero je v času njegovega odločanja zoper več oseb tekel kazenski postopek, zoper upnico celo zaradi poskusa zlorabe izvršbe. Okoliščine zadeve, ko sodišče po eni strani na podlagi pravnomočne obtožbe zoper več oseb vodi kazenski postopek zaradi utemeljenega suma goljufije pri sklepanju spornih posojilnih pogodb, zoper upnico pa tudi zaradi poskusa zlorabe izvršbe, po drugi strani pa na podlagi ene izmed spornih pogodb dovoli in realizira prav to izvršbo s prodajo dolžnikovih nepremičnin, so izjemne. Sodišče v razmerju do stranke nastopa kot enotna sodna oblast, zato stranka utemeljeno pričakuje jasno pojasnilo, zakaj odloga izvršbe ne more utemeljiti npr. vzporedni tek kazenskega postopka, ki upnico bremeni poskusa zlorabe prav te izvršbe. Dolžnikove trditve o vzporednem teku kazenskega postopka v zvezi s terjatvijo, ki se v izvršbi (katere odlog se predlaga) izterjuje, zato pri odločanju o predlogu za odlog izvršbe terjajo več od golega sklicevanja na sodno prakso in pavšalnega odgovora, da za odločitev niso pomembne.

V sklepu št. Up-46/12 z dne 2. 10. 2014 je Ustavno sodišče tudi izrecno zapisalo, da je prodaja nepremičnine v izvršilnem postopku težko popravljiva posledica. Pojasnilo je tudi, da se oseba, ki za zavarovanje svojih pravic in koristi sproži sodni postopek, v katerem izpodbija veljavnost izvršilnega naslova, lahko utemeljeno zanese, da je sodni sistem organiziran tako, da bo o veljavnosti izvršilnega

---

³⁸ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani II lp 2629/2017.

naslova sodišče odločilo pred pravnomočnostjo sklepa o izročitvi, izdanega na podlagi istega izvršilnega naslova.

V sklepu I Ip 121/2018 je Višje sodišče v Ljubljani izpostavilo, da mora sodišče različnost neposredno izvršljivega notarskega zapisa od klasičnega izvršilnega naslova – sodne odločbe – ob ureditvi, ki dopušča sodno kontrolo v obliki ničnostne pravde, upoštevati pri presoji utemeljenosti odloga izvršbe in v tem okviru opravi preizkus verjetnega obstoja zatrjevanih ničnostnih razlogov.

V sklepu I Ip 1080/2019 je Višje sodišče v Ljubljani pri odločitvi že upoštevalo zadnjo odločitev SEU iz tega področja – sodbo C-407/18. Pritožnik je vložil tožbo za ugotovitev ničnosti pogodbe, odloga izvršbe ni predlagal, v pritožbi pa je uveljavljal, da bi moralo izvršilno sodišče samo ugotoviti ničnost notarskega zapisa. Sodišče je menilo, da notarski zapis ni rezultat sodnega postopka, zato je treba zagotoviti možnost presoje nedovoljenih pogodbenih pogojev, upoštevajoč sodbo C 407/18. Morebitni nepošteni pogodbeni pogoji, ki so vsebovani v kreditnih pogodbah, ki so sestavljane v obliki neposredno izvršljivih notarskih zapisov, so v izvršbi upoštevni, nanje mora sodišče paziti na predlog ali po uradni dolžnosti tako, da odloži izvršbo, če presodi, da potrošniška pogodba vsebuje nedovoljene pogodbene pogoje. Ne drži pa, da bo o ničnosti pogodbe zaradi nepoštenih pogodbenih pogojev odločalo izvršilno sodišče kot o predhodnem vprašanju, ko odloča ugovoru zoper sklep o izvršbi. Izvršilno sodišče po slovenskem pravu ni pristojno presojati materialnopravne pravilnosti izvršilnega naslova, četudi je to neposredno izvršljiv notarski zapis, in upniku z učinkom pravnomočnosti odreči pravico do izvršbe.

V sklepu I Ip 701/2019 je Višje sodišče v Mariboru ob upoštevanju sodbe SEU C 407/18 razvilo nov pristop, po katerem lahko ob omiljenem razumevanju načela formalne legalitete glede vezanosti na izvršilni naslov, ki razlikuje med izvršilnimi naslovi, izvršilno sodišče samo opravi vsebinsko presojo nepoštenosti pogoja.

Višje sodišče v Ljubljani je v sklepu I Ip 121/2018 zapisalo, da neposredno izvršljiv notarski zapis po kakovosti ni primerljiv klasičnim izvršilnim naslovom – sodnim odločbam, za katere velja, da zaradi izvedene sodne kontrole in v posledici učinkov pravnomočnosti ni več dopustno v izvršilnem postopku dvomiti v njihovo pravilnost in zakonitost. Notarski zapis je namreč le zapis pravnega posla v posebni obliki, ki mu ob izpolnjevanju posebnih zakonskih pogojev pravni red daje pomen izvršilnega naslova (4. člen ZN), medtem ko le-ta lahko vsebuje tudi zapis ničnega pravnega posla ali posamezne obveznosti. Že ureditev, ki dopušča sodno kontrolo v obliki ničnostne pravde, kaže na šibkost in različnost navedenega izvršilnega naslova v razmerju do klasičnih izvršilnih naslovov, zato mora sodišče pri presoji utemeljenosti odloga izvršbe navedeno šibkost ustrezno upoštevati pri ovrednotenju upnikovega položaja. Ta vidik lahko pride do izraza le, če se upošteva (najmanj) s strani dolžnika predloženo procesno gradivo in v tem okviru opravi preizkus verjetnega obstoja zatrjevanih ničnostnih razlogov. Pričakovano oškodovanje upnika, če ne bo prisilno izpolnjena obveznost iz izvršilnega naslova, je zagotovo manjše od dolžnikovega, če je izkazano za verjetno, da bo prišlo do izpolnitve (tudi delno) nične obveznosti, torej takšne, za katero velja, da sploh nikoli ni obstajala

Vuksanović se zavzema za učinkovit sistem odloga izvršbe. V prispevku iz leta 2014³⁹ opozarja, da SEU ne nazadnje zahteva, da nacionalno sodišče, če ima za to potrebno gradivo, po uradni dolžnosti preizkuša nedovoljenost pogodbenih pogojev. Če zahtevamo od dolžnika v izvršbi, da vložiti tožbo za

---

³⁹ Vuksanović Igor, Ustavnopravni vidiki izvršbe in zavarovanja, PB1/2014, str. 25.

ugotovitev ničnosti notarskega zapisa in zahtevo za odlog izvršbe, sicer ne more preprečiti izvršbe, to pravilo ni spoštovano. Izvršilno sodišče se mora v postopku izdaje sklepa o izvršbi vsebinsko ukvarjati z dolžnikovimi ugovori ničnosti notarskega zapisa in na to tudi paziti po uradni dolžnosti, vsaj kolikor ničnost izhaja iz besedila samega notarskega zapisa. Avtor nadalje meni⁴⁰, da bi naš pravni sistem moral na podlagi stališč SEU tožbe za ugotovitev ničnosti notarskega zapisa, ki je podlaga za izvršbo, obravnavati prednostno, odlog izvršbe pa bi moral biti odrejen vedno, ko bi tožnik (dolžnik) izkazal verjeten uspeh v pravdi. V najnovejšem prispevku Vuksanović⁴¹ zastopa stališče, da sta dve možnosti za zagotovitev učinkovitosti obravnave dolžnikovih očitkov, da je konkreten notarski zapis ničen. Prva možnost je odstop od doslednega sledenja načelu stroge formalne legalitete v izvršbi tako, da izvršilno sodišče v ugovornem postopku samo oceni nepoštenost pogodbenih pogojev in zavrne izvršbo na podlagi ničnega notarskega zapisa ter po potrebi odlog izvršbe po 6. točki prvega odstavka 71. člena ZIZ. Druga možnost je pomembno olajšanje za dolžnika, da doseže odlog izvršbe do pravnomočne odločitve o njegovi tožbi za ugotovitev ničnosti notarskega zapisa, za odlog naj bo odločilna le verjetnost uspeha v pravdi. Avtor meni, da sta kljub večji progresivnosti novejši sodne prakse glede odloga izvršbe z vidika pravice iz prvega odstavka 23. člena Ustave, ki se razlaga lojalno pravu EU, kritični določbi tretjega odstavka 71. člena, ki na upnikov predlog odlog izvršbe pogojuje s plačilom varščine, ter določba 8. člena Zakona o brezplačni pravni pomoči⁴², ki določa, da se brezplačna pravna pomoč ne dodeli, kadar je prosilec dolžnik v izvršilnem postopku, razen če verjetno izkaže obstoj razlogov za ugovor zoper sklep o izvršbi, ki preprečujejo izvršbo. Tega namreč dolžnik iz domnevno ničnega notarskega zapisa ne more izkazati, saj po prevladujoči sodni praksi z ugovorom zoper sklep o izvršbi ne more uspeti.

Sladič⁴³ meni, da vloga, ki jo pravo EU na področju varstva potrošnikov daje slovenskemu izvršilnemu sodišču, vsebuje tudi obveznost sodišča, da po uradni dolžnosti preizkusi vprašanje prava varstva potrošnikov, če ima na voljo dejanske in pravne elemente, tudi ko že presoja svojo krajevno pristojnost. Na podlagi prava EU bi moralo izvršilno sodišče ugovor, v katerem je potrošnik zatrjeval neveljavnost pravnega posla v notarskem zapisu, ker vsebuje nepošteno pogodbene pogoje, obravnavati kot predlog za odlog izvršbe.

Pridobitev lastninske pravice s prodajo v izvršilnem postopku predstavlja originaren način pridobitve lastninske pravice, zato je vpis sklepa o izročitvi v zemljiško knjigo deklaratorne narave in novi lastnik lastninsko pravico pridobi še pred vpisom te pravice v njegovo korist v zemljiško knjigo.

Če se izvršba po 76. členu ZIZ ustavi, ker je bil notarski zapis kot izvršilni naslov pravnomočno izrečen za neveljavnega, sodišče razveljavi opravljena izvršilna dejanja, vendar le, če s tem niso prizadete pridobljene pravice drugih oseb, na primer pričakovalna pravica kupca, ki mu je bila v izvršbi domaknjena nepremičnina.

Ko je izvršilni naslov v pravnem postopku pravnomočno razveljavljen ali izrečen za neveljavnega, lahko dolžnik predlaga nasprotno izvršbo, vendar pa mora to storiti najkasneje v enem letu od dneva, ko je bil končan izvršilni postopek (67. člen ZIZ). Če torej pravdni postopek ni končan v enem letu, dolžnik ne bo mogel predlagati nasprotne izvršbe.

⁴⁰ Vuksanović Igor, Konec samovolje bančnih upnikov?, Pravna praksa št. 48/2013, str. 13 in nasl.

⁴¹ Vuksanović Igor, Sodišče EU in izvršba na podlagi notarskega zapisa, Revija Odvetnik, št. 92, 2019, str. 20.

⁴² Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US in 19/15.

⁴³ Sladič Jorg, Slovenski potrošniki v izvršbi in dolgovi v švicarskih frankih, Pravna praksa, št. 28-29, 2019, str. 6-8.

92. člen Obligacijskega zakonika (OZ) določa, da na ničnost pazi sodišče po uradni dolžnosti in se lahko nanjo sklicuje vsaka zainteresirana oseba. Notarski zapis je ničen, če nasprotuje Ustavi, prisilnim predpisom ali moralnim načelom, če namen kršenega pravila ne odkazuje na katero drugo sankcijo ali če zakon v posameznem primeru ne predpisuje kaj drugega (prvi odstavek 86. člena OZ).

Damjan Orož⁴⁴ meni, da je vloga izvršilnega sodišča, da v navedenih primerih pogoje za odlog izvršbe (iz prvega odstavka 71. člena ZIZ) presoja bolj ohlapno, saj je treba izhajati iz dejstva, da izvršilni naslov ni nastal v sodnem ali upravnem postopku. Predlaga tudi, da bi ZIZ v primeru, ko je vložena tožba na neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa, določal avtomatični odlog izvršbe. Za potrebe ugotavljanja ničnosti v izvršilnem postopku ima načelo stroge formalne legalitete pozitiven vidik, po katerem se šteje, da je resnično to, kar je v javni listini zapisano, in negativen vidik, po katerem se za izvršilnega sodnika kot neobstoječa štejejo vsa dejstva, ki v javni listini niso zapisana. Izvršilni sodnik lahko zato zavrne izvršitev le izjemoma, to je le glede tistih obveznosti iz notarskega zapisa, glede katerih ni dopustna poravnava, ob dodatnem pogoju, da ta dejstva že sama po sebi izhajajo iz notarskega zapisa (pozitivni vidik načela stroge formalne legalitete). Tako lahko na primer izvršilno sodišče odkloni izvršitev zamudnih obresti, ko so te v pogodbah o potrošniških kreditih določene nad obrestno mero zakonskih zamudnih obresti, zaradi negativnega vidika pa ne more presojati ugovora ničnosti obveznosti iz notarskega zapisa zaradi oderuške pogodbe ali oderuških obresti, kar je v praksi najpogosteje ugovarjan razlog. Notarskemu zapisu v izvršilnem postopku ni dopustno odreči izvršljivosti zaradi dejstev, ki ne izhajajo neposredno iz njega.

REVIZIJA V IZVRŠILNEM POSTOPKU

Iz pravice do pravnega sredstva po 25. členu Ustave izhaja pravica do dvostopenjskega sodnega postopka, pravice do izrednih pravnih sredstev pa Ustava ne zagotavlja. Pravnomočnost, ki je ustavno varovan položaj (158. člen Ustave), in pravica do odločanja brez nepotrebne odlašanja kot sestavni del pravice do sodnega varstva iz 23. člena Ustave dajeta zakonodajalcu zadostno podlago, da se lahko zadovolji tudi samo z dvostopenjskim sodnim varstvom.⁴⁵ Izredna pravna sredstva se vlagajo proti pravnomočnim sodnim odločbam samo v zakonsko predvidenih primerih in zasledujejo različne namene. Za izvršilni postopek je značilna omejitev izrednih pravnih sredstev in nekatera specifična izredna pravna sredstva. Zakon o izvršilnem postopku⁴⁶ kot predhodnik veljavnega zakona ni omogočal revizije ali obnove postopka, Zakon o izvršbi in zavarovanju je dovolil obnovo postopka v izjemnih primerih, z novelo ZIZ-L pa je bila v omejenem obsegu dovoljena še revizija, ki je bila tako razširjena tudi na področje drugega civilnega postopka.

V postopku izvršbe in zavarovanja se smiselno uporabljajo določbe ZPP, če ni v ZIZ ali v kakšnem drugem zakonu drugače določeno (15. člen ZIZ). Subsidiarna uporaba ZPP ne pride v poštev v primeru revizije in obnove postopka, saj ju izrecno ureja sam ZIZ v 10. členu. V skladu s 385. členom ZPP v povezavi s 15. členom ZIZ lahko državno tožilstvo vloži zahtevo za varstvo zakonitosti zoper pravnomočni sklep prve ali druge stopnje. To pride v poštev, če so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka

⁴⁴ Opredelitev člana projektne skupine do predloga za sprejem predhodne odločitve v zadevi C-407/18 – ožje razmišljanje.

⁴⁵ Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. Sklep III Ips 4/2008.

⁴⁶ Uradni list SFRJ, št. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 83/89, 20/90, 27/90, Uradni list RS/I, št. 17/91 - ZUDE, Uradni list RS, št. 55/92 - ZVDK, 1/94 - odl. US, 51/98 - ZIZ, 72/98 - skl. US, 11/99 - odl. US, 32/00.

367.a člena ZPP, torej, če je od odločitve vrhovnega sodišča mogoče pričakovati odločitev o pravnem vprašanju, ki je pomembno za zagotovitev pravne varnosti, enotne uporabe prava ali za razvoj prava preko sodne prakse. Zahteva za varstvo zakonitosti je predvidena za odpravo pravnih napak in za uveljavitev enotne uporabe prava. Problem zahteve za varstvo zakonitosti je, da ne gre za pravno sredstvo stranke, temveč o dostopu do Vrhovnega sodišča odloča tretji (državni tožilec).⁴⁷

Obnova postopka ni dovoljena, razen če zakon določa drugače, to pa je v primeru, ko se v postopku izvršbe pridobi izvršilni naslov. Obnovo postopka lahko tako zahteva dolжник v postopku izvršbe na podlagi verodostojne listine proti tistemu delu sklepa o izvršbi, s katerim mu je bilo naloženo, naj poravnava terjatev (63. člen), dovoljena pa je tudi proti pravnomočnemu sklepu, s katerim sodišče predlogu za nasprotno izvršbo ugoditi ali ga zavrne (68. člen).

Revizija je v izvršilnem postopku dovoljena le zoper točno določene sklepe, in sicer je zoper sklep, izdan na drugi stopnji, s katerim je pravnomočno odločeno, da se predlog za izvršbo zavrže ali zavrne, dovoljena revizija pod pogoji, ki jih določa zakon, ki ureja pravdni postopek.

Revizija se lahko vloži zaradi bistvene kršitve določb pravnega postopka pred sodiščem prve stopnje, ki jih je stranka uveljavljala pred sodiščem druge stopnje, ali zaradi bistvene kršitve določb pravnega postopka pred sodiščem druge stopnje ali zaradi zmotne uporabe materialnega prava, ni pa je mogoče vložiti zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja (370. člen ZPP). Revizija je bila v okviru ZIZ prvič uvedena z novelo ZIZ-L, mogoča pa je le za točno določene sklepe, torej zoper druge sklepe revizija še vedno ni dovoljena. Z novelama ZPP-D⁴⁸ in ZPP-E⁴⁹ je bila ureditev revizije v pravdnem postopku prenovljena in je sedaj omejena le na dopuščeno revizijo⁵⁰ ter je neodvisna⁵¹ od vrednosti spornega predmeta.

Izvršilni postopek zaradi bistvene drugačne kvalitete položaja strank ni primerljiv npr. s pravdnim postopkom, ko morata biti stranki v izhodišču v uravnoteženem položaju. V izvršilnem postopku sodeluje na eni strani upnik, ki že razpolaga s praviloma pravnomočno in izvršljivo sodbo, na drugi strani pa dolжник, ki mu izvršilni naslov nalaga izpolnitev določene obveznosti. O ravnovesju v izvršilnem postopku je mogoče govoriti le v smislu opredelitve ustreznega razmerja med varstvom upnika in položajem dolžnika, ne pa v smislu enakega upoštevanja interesov obeh strank⁵².

Harb⁵³ opozarja, da je po veljavni ureditvi v izvršilnih postopkih revizija dovoljena le, kadar je odločitev neugodna za upnika, dolžniki pa tega pravnega sredstva, ki je edino pravno sredstvo, ki strankam v izvršilnih postopkih omogoča dostop do Vrhovnega sodišča RS, nimajo. Avtorica se sprašuje, ali je omejitev revizije na upnika nujna oziroma ali je takšna ureditev ustavno sprejemljiva. Stranki izvršilnega postopka imata po pravnomočnosti odločitve izvršilnega sodišča na voljo vsaka svoje

⁴⁷ Ekart Andrej, Uravnoteženje procesnih položajev v izvršilnem postopku – novele ZIZ, Podjetje in delo, št. 6-7, 2017, str. 1302.

⁴⁸ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 45/08).

⁴⁹ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 10/17).

⁵⁰ V nekaterih primerih je revizija vselej dovoljena (sklep, s katerim je sodišče druge stopnje zavrglo vloženo pritožbo in sklep s katerim pritožbeno sodišče potrdilo sklep sodišča prve stopnje, da se revizija zavrže – tretji odstavek 384. člena ZPP), določbe, da je revizija vselej dovoljena, pa vsebujejo tudi nekateri posebni zakoni.

⁵¹ V sporih majhne vrednosti ni revizije (458. člen ZPP).

⁵² Odločba Ustavnega sodišča RS št. U-I-93/03-26.

⁵³ Ana Harb, Revizija v postopkih izvršbe na podlagi izvršilnega naslova, Pravna praksa št. 40-41 z dne 24.10. 2019.

izredno pravno sredstvo. Sredstvi sta v bistvenem različni, saj je upnikova revizija namenjena reševanju pravnih vprašanj, dolžnikova tožba pa dejanskih vprašanj, zato avtorica meni, da je ureditev z vidika ustavnega načela enakosti vprašljiva. Z možnostjo dolžnikov, da vlagajo predloge za dopustitev revizije, bi se res lahko odprla možnost dolžnikov za zavlačevanje izvršilnih postopkov, vendar pa odlog izvršbe ni avtomatičen, temveč je dovoljen le pod pogoji iz prvega odstavka 71. člena ZIZ, dopustnost odločanja o predlogu za revizijo pa tudi ne pomeni avtomatično odločanja o reviziji, o reviziji se ne bo odločalo takrat, kadar bi dolžnik predlog želel zlorabiti za zavlačevanje.

IZVRŠBA NA HIŠNE ŽIVALI

Stvarnopravni zakonik (SPZ)⁵⁴ pred uveljavitvijo zadnje novele ni posebej urejal položaja živali. Živali so se šteli za stvari in so bile predmet stvarnih pravic. Zakon o spremembah in dopolnitvah Stvarnopravnega zakonika (SPZ-B)⁵⁵ je opredelil živali kot čuteča bitja in jim tako priznal poseben pravni položaj. Živali niso stvari, ampak čuteča živa bitja. Njihovo zaščito urejajo posebni zakoni. Zanje se uporabljajo določila SPZ, ki urejajo premičnine, če zakon ne določa drugače (15.a člen SPZ). Zaščito živali, kot odgovornost ljudi za zaščito njihovega življenja, zdravja in dobrobiti, pravni red ureja v Zakonu o zaščiti živali (ZZZiv)⁵⁶, katerega uporaba se navezuje na živali, ki so živi vretenčarji.

Kot izhaja iz drugega odstavka 15.a člena SPZ-B, se za živali še vedno uporabljajo določila, ki urejajo premičnine, dokler zakon na posameznem področju ne bo uredil njihove drugačne obravnave. Pri tem je treba upoštevati, da zakoni že sedaj za živali (natančneje nekatere vrste živali) določajo posebna pravila ravnanja; ZZZiv denimo v 3. členu vsebuje temeljno vodilo pri odnosu človeka do živali, ko določa, da nihče ne sme brez utemeljenega razloga povzročiti živali trpljenja, boleznin ali smrti.

Vključitev opisane ureditve v SPZ predstavlja pomemben korak pri zavedanju in podelitvi živalim posebnega statusa na civilnopravnem področju, hkrati pa je apel k nadaljnji družbeni razpravi in na pripravo predpisov, ki urejajo zaščito živali ter predpisov, ki urejajo lastninska upravičenja njihovega imetnika, pri čemer bo treba upoštevati tudi lastnosti posamezne vrste živali in vloge, ki jo ima v družbenem in naravnem okolju.

SPZ-B, ki je živalim priznal poseben pravni status, zahteva proučitev in razmislek, ali je veljavna ureditev predmetov, ki so izvzeti iz izvršbe, še primerna. Kot eno prvih vprašanj se v zvezi s tem lahko pojavi, kot se je tudi že zgodilo v konkretnem primeru, vprašanje ustreznosti izvršbe na živali kot domačih ljubljencev.

Veljavni ZIZ v 32. členu določa predmet izvršbe, v 79. členu predmete, izvzete iz izvršbe, in v 80. členu omejitve izvršbe proti pravnim osebam, podjetniku in zasebniku. Za živali po veljavni ureditvi veljajo enaka pravila, ki veljajo za stvari oziroma premičnine. Predmet izvršbe za poplačilo denarne terjatve je lahko vsaka dolžnikova stvar ali premoženjska oziroma materialna pravica, kolikor ni z zakonom izvzeta iz izvršbe oziroma če ni izvršba na njej z zakonom omejena. Predmet izvršbe pa ne morejo biti:

1. stvari, ki niso v prometu;
2. rudno bogastvo in druga naravna bogastva;

⁵⁴ Uradni list RS, št. 87/02, 91/13 in 23/20.

⁵⁵ Uradni list RS, št. 23/20.

⁵⁶ Uradni list RS, št. 38/13 – uradno prečiščeno besedilo in 21/18 – ZNOrg.

3. objekti, naprave in druge stvari, ki so državi ali samoupravni lokalni skupnosti nujno potrebne za opravljanje njenih nalog ter premične in nepremične stvari, namenjene za obrambo države;
4. objekti, naprave in druge stvari, ki so dolžniku nujno potrebne za opravljanje javne službe;
5. druge stvari in pravice, za katere tako določa zakon (32. člen).

Po 79. členu ZIZ niso predmet izvršbe:

1. obleka, obutev, perilo in drugi predmeti za osebno rabo ter posteljnina, posoda, pohištvo, štedilnik, hladilnik, pralni stroj in druge za gospodinjstvo potrebne stvari, kolikor je vse to nujno potrebno dolžniku in članom njegovega gospodinjstva;
2. hrana in kurjava, potrebni dolžniku in članom njegovega gospodinjstva za šest mesecev;
3. delovna in plemenska živina, kmetijski stroji in druge delovne priprave, ki so dolžniku kmetu nujni za kmetijsko dejavnost, ter seme za uporabo na njegovem gospodarstvu in krma za živino za štiri mesece;
4. predmeti, ki so dolžniku, ki opravlja javno službo ali znanstveno, umetniško ali drugo delo kot poklic, nujno potrebni za opravljanje njegovega dela;
5. gotovina dolžnika, ki ima stalne mesečne prejemke, do mesečnega zneska, ki je po zakonu izvzet iz izvršbe, v sorazmerju s časom do naslednjih prejemkov;
6. redi, medalje, vojne spomenice in druga odličja in priznanja, poročni prstan, osebna pisma, rokopisi in drugi osebni dolžnikovi spisi ter slike oziroma fotografije družinskih članov;
7. pripomočki, ki so bili dani invalidu ali drugi osebi s telesnimi hibami na podlagi predpisa, ali si jih je sam nabavil, in so nujni za opravljanje njegovih življenjskih funkcij.

Predmeti iz 1. do 4. točke niso izvzeti iz izvršbe, če se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve iz naslova posojila, s katerim je bil predmet kupljen, oziroma posojila, danega za razvoj dejavnosti, za katero je bil predmet kupljen, ter v primeru, kadar se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve, ki je bila zavarovana s pogodbeno zastavno pravico na tem predmetu. Poštna pošiljka ali poštno denarno nakazilo, naslovljeno na dolžnika, ne more biti predmet izvršbe, dokler mu ni vročeno.

Po veljavni ureditvi v ZIZ torej domači ljubljenci ali druge živali niso izvzeti iz izvršbe, dolžnik pa lahko sicer že po veljavni ureditvi tako izvršbo prepreči, kljub temu, da upnik predlaga izvršbo na žival ali izvršitelj ob opravi premičninske izvršbe želi opraviti rubež živali, tako da skladno z drugim odstavkom 34. člena ZIZ predlaga, da se izvršba opravi glede drugih predmetov, če ti zadoščajo za poplačilo terjatve.

V zvezi z vprašanjem izvzetja živali iz izvršbe je treba opraviti premislek v smeri, katere živali so tiste, katerim bi prisilna zamenjava lastnika lahko posegla v njihovo dobrobit in jim povzročila trpljenje. Nadalje je treba upoštevati tudi, da med nekaterimi živalmi in lastniki nastane tudi posebna vez navezanosti, ki večkrat oziroma praviloma presega navezanost na nekatere predmete, ki so zaradi posebnega namena že po veljavni ureditvi izvzeti iz izvršbe (npr. redi, medalje, vojne spomenice in druga odličja in priznanja, poročni prstan, osebna pisma, rokopisi in drugi osebni dolžnikovi spisi ter slike oziroma fotografije družinskih članov). Po drugi strani pa je treba ureditev uravnotežiti tudi z interesi upnika, kateremu dolžnik kljub obstoju izvršilnega naslova ni poplačal svoje terjatve. V zvezi s tem je treba tehtati tudi ravnanje in zavedanje dolžnika že ob nakupu živali (npr. ali dolg izvira iz neplačila kupnine za žival, hkrati pa je ta terjatev bila prostovoljno zavarovana s strani dolžnika z zastavno pravico na živali) in tudi lastnosti in položaj (tudi vrednost) živali, ki jo ima v pravnem prometu.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji predloga zakona

S predlogom zakona se zasledujejo predvsem naslednji cilji:

- dolžniku s spremembami ureditve revizije omogočiti dostop do Vrhovnega sodišča RS;
- ustrezno varstvo dolžnika v zvezi z odlogom izvršbe v primerih, ko so podani posebno upravičeni razlogi,
- priznavanje posebnega položaja živali v izvršbi in zaščita hišnih živali pred izvršbo,
- ureditev poteka premičninske izvršbe v primeru izdane odredbe predsednika Vrhovnega sodišča RS ob nastopu izrednih dogodkov,
- v postopku prisilne izvršitve odločbe o varstvu in vzgoji z odvzemom otroka, določitev možnosti, da se tudi v tem postopku omogoči odložitev ali prekinitve tega postopka, kadar obstajajo okoliščine, zaradi katerih takojšnja izvršba ne bi bila v skladu z varstvom koristi otroka.

2.2. Načela v predlogu zakona

Predlog zakona temelji na enakih načelih kot že veljavni ZIZ, posebej pa je poudarjeno varstvo dolžnika in njegove telesne celovitosti (35. člen Ustave), spoštovanje doma (36. člen Ustave) ter enako varstvo pravic (22. člen Ustave).

2.3. Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

Revizija

Z razširitvijo revizije zoper sklep o izvršbi, izdan na drugi stopnji, v skladu s katerim se predlogu za izvršbo ugotovi, se z dopolnitvijo 10. člena ZIZ razširja dostop dolžnika do Vrhovnega sodišča RS. Izvršilni postopek je sestavljen iz faze dovolitve in faze oprave izvršbe. V fazi stadija oprave izvršbe ni primerno omogočiti revizije, saj bi lahko po nepotrebnem služila zgolj za zavlačevanje postopka. Predlagatelj ocenjuje, da se v fazi dovolitve izvršbe, sicer v manjšem obsegu kot v pravnem postopku, odpirajo pomembna in za izvršbo odločilna pravna vprašanja, glede katerih bi morala imeti upnik in dolžnik enakopraven položaj in možnost dostopa do Vrhovnega sodišča RS, Vrhovno sodišče RS pa bi moralo imeti možnost, kot najvišje sodišče splošne pristojnosti v državi, ki mu je zaupana skrb za enotno sodno prakso in njen razvoj, dopuščati revizije.

Pri urejanju revizije v izvršilnem postopku bi bilo možno uvesti sistemsko ureditev, po kateri bi bila revizija dopuščena zoper vse sklepe, izdane na drugi stopnji, s katerimi je pravnomočno končan postopek dovolitve izvršbe, pod pogoji ZPP. Predlagatelj ocenjuje, da je ustrežnejše nadaljevanje s pristopom posamičnih korakov, in sicer z dopolnitvijo ureditve tako, da se revizija dopusti tudi dolžniku zoper pravnomočni sklep, izdan na drugi stopnji, v skladu s katerim se predlogu za izvršbo ugotovi. Z rešitvijo, za katero se je zavzemalo Vrhovno državno tožilstvo RS že pri pripravi predloga novele ZIZ-L, se ustrezno sledi načrtanemu konceptu dostopa strank do Vrhovnega sodišča RS v ZPP-E.

Odlog izvršbe na predlog dolžnika

S predlogom zakona se zaradi zagotovitve učinkovitega pravnega varstva v smislu Direktive 93/13/EGS ter upoštevanja posebne narave notarskega zapisa kot izvršilnega naslova s spremembo 71. člena zakona omogoča odlog izvršbe v primerih, kadar dolžnik vloži tožbo na neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa. Pri tem se ne odstopa od načela stroge formalne legalitete. Odlog je v teh primerih možen vedno, če je dolžnik potrošnik, dolžnik, ki ni potrošnik, pa mora kot verjetno izkazati, da bo uspel v pravdi na neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa. Sodišče varuje dolžnika tudi tako, da ga v primerih, ko tožbe še ni vložil, na to napoti, izvršbo pa v tem času odloži. Zaradi uravnoteženja položajev upnika in dolžnika je predlagano tudi črtanje obveznosti plačila varščine, ki jo je za odlog izvršbe dolžan zagotoviti dolžnik, saj dolžnik, ki je v zamudi s plačilom, nima sredstev za plačilo varščine.

Na podlagi odločitve Ustavnega sodišča v odločbi št. U-I-171/16-15 se prav tako s spremembo 71. člena zakona spreminja ureditev odloga izvršbe v primeru izpraznitve in izročitve stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, tako da je odpravljena omejitev trajanja odloga na tri mesece ter možnost dovoliti odlog le enkrat. Po predlagani spremembi lahko sodišče v navedenih primerih izvršbo odloži za čas, pri katerem upošteva razloge za odlog, pri čemer mora sodišče pretehtati, ali bi nadaljevanje izvršbe v bistveno večji meri ogrozilo položaj in interese dolžnika, kot jih zaradi odloga izvršbe utrpri upnik, dolžnik pa mora zaradi varstva upnika izkazati tudi, da si bivanjske problematike ni mogel urediti na drug način.

Čas trajanja odloga, ki je po veljavni ureditvi delno urejen tudi v 71. členu zakona, se zaradi večje preglednosti v celoti ureja v 74. členu zakona.

Dodatno se s spremembo 238.e člena zakona ureja možnost odloga v postopkih izvršitve odločbe o varstvu in vzgoji otroka tako, da se upošteva, da pri presoji razlogov za odlog izvršbe niso pomembne okoliščine iz 71. člena zakona, torej kriterij škode, temveč je treba upoštevati otrokovo korist.

Izvršba na hišne živali

Nekatere živali imajo za lastnike posebno vrednost, saj med njimi in lastniki nastane posebna navezanost. ZZZiv vsebuje nekatere posebne določbe, ki urejajo položaj hišnih živali, kot so psi, domače mačke, sobne ptice, mali glodavci, terarijske, akvarijske in druge živali, ki so namenjene za družbo, varstvo ali pomoč človeku (3. točka 5. člena ZZZiv).

Iz izvršbe so po veljavni ureditvi izvzeti nekateri predmeti, ki imajo za dolžnika posebno vrednost (npr. redi, medalje, vojne spomenice in druga odličja in priznanja, poročni prstan, osebna pisma, rokopisi in drugi osebni dolžnikovi spisi ter slike oziroma fotografije družinskih članov). Poleg vidika varstva živali, katerim lahko sam postopek izvršbe in menjava lastnika povzroči trpljenje, se upošteva tudi vidik posebne vrednosti hišnih živali, ki jih dolžniki pogosto smatrajo za družinske člane, zato se s predlogom zakona z dopolnitvijo 79. člena zakona izvzemajo iz izvršbe. S tem se nadaljuje priznavanje posebnega statusa živalim na civilnopravnem področju, začeto s SPZ-B. Predlagana ureditev je primerljiva ureditvi Nemčije in Avstrije, upoštevano pa je tudi ravnanje in zavedanje dolžnika ob nakupu živali.

b) Način reševanja

Vprašanja oziroma rešitve, ki izhajajo iz predloga zakona, se bodo reševala z izvajanjem tega zakona.

c) Normativna usklajenost predloga

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom, s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

č) Usklajenost predloga predpisa

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun ali druga javno finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih sredstev v že sprejetem državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Pravo EU

Predlog zakona predstavlja uskladitev z Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah in odločitvah Sodišča Evropske unije iz področja varstva potrošnikov.

5.2. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

5.2.1. Revizija⁵⁷

Avstrija

V Avstriji je postopek izvršbe in zavarovanja urejen v izvršilnem postopniku iz leta 1896 (Exekutionsordnung – EO). V skladu s par. 78 EO se glede vprašanj, ki v EO niso urejena, uporabi civilni postopnik (Zivilprozessordnung - aZPO). V izvršilnem postopku je proti odločitvi sodišča druge stopnje o rekurzu (tj. pritožba zoper sklep) pod pogoji iz par. 528 aZPO dovoljen *Revisionsrekurs* (revizija zoper odločbo sodišča druge stopnje o rekurzu), o katerem odloča vrhovno sodišče. To

---

⁵⁷ Povzeto po Ekart Andrej, Uravnoteženje procesnih položajev v izvršilnem postopku – novele ZIZ, Podjetje in delo, št. 6-7, 2017.

pomeni, da je na podlagi prvega odstavka par. 528 aZPO v povezavi s par. 78 EO *Revisionsrekurs* dopusten, če je od odločitve vrhovnega sodišča mogoče pričakovati rešitev pravnega vprašanja materialnega ali procesnega prava, ki ima precejšen pomen za zagotovitev pravne enotnosti, pravne varnosti ali razvoja prava, med drugim če je pritožbeno sodišče odstopilo od prakse vrhovnega sodišča ali če prakse vrhovnega sodišča ni ali ta ni enotna. Pri tem velja, da *Revisionsrekurs* nikoli ni dopusten, če vrednost spornega predmeta ne presega 5.000 evrov (drugi odstavek par. 528 aZPO). Če je vrednost spornega predmeta med 5.000 in 30.000 evrov, o dopustnosti revizije odloči višje sodišče (četrti odstavek par. 528 aZPO). Če je vrednost spornega predmeta nad 30.000 evrov, pa je mogoče *Revisionsrekurs* neposredno vložiti na vrhovno sodišče, ki jo lahko zavrže, če ne dosega standarda pomembnejšega pravnega vprašanja (par. 528 aZPO v povezavi s par. 78 EO). To pomeni, da je *Revisionsrekurs* dopusten tudi zoper sklep, s katerim sodišče druge stopnje odloči o zavrnitvi ali zavrnjenju predloga za izvršbo. V Avstriji je *Revisionsrekurs* mogoč tudi zoper sklep, s katerim sodišče druge stopnje razveljavi sklep sodišča prve stopnje in mu zadevo vrne v novo odločanje, če sodišče druge stopnje to dovoli, ker gre za pomembnejše pravno vprašanje v smislu par. 528 aZPO (primerjaj drugi odstavek par. 527 aZPO v povezavi s par. 78 EO).

Nemčija

V Nemčiji je od leta 2002 dovoljena *Rechtsbeschwerde* (revizija zoper sklep, par. 574 nemškega civilnega postopnika, Zivilprozessordnung - nZPO) pri zveznem vrhovnem sodišču, če jo dovoli pritožbeno sodišče in če gre za pomembno pravno vprašanje, razvoj prava ali poenotenje sodne prakse. Vrhovno sodišče je na odločitev sodišča druge stopnje o dopustitvi revizije vezano (tretji odstavek par. 574 nZPO). Ker sta pravdni in izvršilni postopek urejena v istem zakonu (civilnem postopniku), je mogoče revizijo vložiti tudi zoper sklepe, s katerimi sodišče druge stopnje odloči v izvršilnih zadevah. Zakon izrecno določa, da je revizija izključena le v zadevah, ki se nanašajo na evropski nalog za zamrznitev bančnih računov (par. 957 nZPO), in na *Arrest* (oblika zavarovanja terjatev, podobna predhodnim odredbam, par. 542 nZPO). Tako se je z izvršilnimi zadevami začelo ukvarjati tudi zvezno vrhovno sodišče, kar je imelo zelo pozitivne učinke na poenotenje prej neenotne sodne prakse. Če se *Revisionsrekurs* dopusti, lahko vrhovno sodišče na revidentov predlog zadrži izvajanje izpodbijanega sklepa (peti odstavek par. 575 nZPO v povezavi s tretjim odstavkom par. 570 nZPO).

Hrvaška

Na Hrvaškem je zoper pravnomočno odločbo, izdano v postopku izvršbe in zavarovanja, mogoče vložiti revizijo, če se od odločitve vrhovnega sodišča lahko pričakuje odločitev o materialnopravnem ali procesnopravnem vprašanju, ki je pomembno za zagotovitev enotne uporabe prava. Revizija se vložijo pod pogoji iz zakona, ki ureja pravdni postopek (12. člen hrvaškega izvršilnega postopnika, Ovršni zakon – OZ).

5.2.2. Odlog in izvršba na podlagi notarskega zapisa

Avstrija

V Avstriji ničnost notarskega zapisa ne more biti predmet tako imenovane izvršilne tožbe. Tako kot pri nas je to za izvršilno sodišče pomembno šele, če je izvršilni naslov v drugem, pravdnem postopku razveljavljen ali spremenjen. V obeh ureditvah je namreč v tem primeru predvidena ustavitev

izvršilnega postopka (prim. 76. člen ZIZ in 1. točka prvega odstavka 39. člena EO). V notarskem zapisu vsebovanih kršitev materialnega prava dolžnik ne more uveljavljati z opozicijsko ali impugnacijsko tožbo, temveč s tožbo iz 1. točke prvega odstavka 39. člena EO,⁵⁸ torej s tožbo za ugotovitev ničnosti, neveljavnosti notarskega zapisa, ki je izvršilni naslov.

V skladu s § 42 EO lahko izvršilno sodišče, če dolžniku grozi nenadomestljiva ali težko nadomestljiva škoda (§ 44 EO), na predlog odloži izvršbo:

- če je bila vložena tožba na ugotovitev ničnosti ali neveljavnosti izvršilnega naslova ali razveljavitev izvršilnega naslova (vključno z arbitražno odločbo),
- če je bil vložen predlog za obnovo postopka, predlog za vrnitev v prejšnje stanje ali izredna revizija v postopku, iz katerega izvira izvršilni naslov,
- če je bil na izvršilno sodišče vložen opozicijski ali impugnacijski predlog za ustavitev izvršbe (§ 40 EO) ali predlog za ustavitev izvršbe po § 39 EO,
- če je dolžnikova obveznost odvisna od sočasne izpolnitve upnika, ki je ni opravil ali je ni pripravljen opraviti ali zavarovati,
- če je bila vložena opozicijska, impugnacijska ali izločitvena tožba,
- če so bili upniki pozvani, naj prijavijo svoje terjatve do zapuščine po § 813 ODZ,
- če je bil proti sklepu o izvršbi vložen rekurs,
- če je bila vložena zahteva za odpravo nepravilnosti (Vollzugsbeschwerde), o kateri še ni odločeno,
- če je bil vložen predlog za razveljavitev potrdila o izvršljivosti ali predlog za razveljavitev ali spremembo priznanja in razglasitve izvršljivosti tujega izvršilnega naslova.

V določenih primerih izvršilno sodišče za odlog izvršbe postavi pogoj, da dolžnik položi varščino (primerjaj drugi odstavek § 44 EO). Predlog za odlog izvršbe, ki ga je vložil dolžnik ali tretji, se praviloma vroči upniku v izjavo (tretji odstavek § 45 EO). V sklepu o odlogu izvršbe sodišče navede, za koliko časa je izvršba odložena. Odložena izvršba se nadaljuje le na predlog (četrti in peti odstavek § 44 EO). Sodišče odloži izvršbo tudi na podlagi sporazuma strank, če sta dosegli dogovor o (obročnem) plačilu. Tako odložena izvršba se nadaljuje najmanj tri mesece od vložitve predloga za odlog. Če ni predlagano nadaljevanje odložene izvršbe v dveh letih, se izvršba ustavi (§ 45a EO). Pri nepremičninski izvršbi je odlog na podlagi sporazuma strank mogoč do začetka dražbe (§ 200a EO). Nepremičninska izvršba se tudi odloži, če lahko dolžnik iz svojih mesečnih prejemkov v enem letu poravnava upnikovo terjatev (§ 203 EO). Podobno velja za premičninsko izvršbo.

Nemčija

Prvi odstavek § 765 a nemškega Civilnega procesnega reda (Zivilprozessordnung – ZPO) določa, da lahko izvršilno sodišče na predlog dolžnika v celoti ali delno razveljavi, prepove ali začasno odloži izvršilni ukrep, če ta ukrep ob popolnem upoštevanju potrebe po zaščiti interesov upnika zaradi posebnih okoliščin pomeni obremenitev v nasprotju z dobrimi običaji. Takoj vidimo večje zaupanje nemškega zakonodajalca v sodišča: v primerjavi z drugim odstavkom 71. člena ZIZ ni v ZPO nobenih absolutnih omejitev števila in trajanja odlogov izvršbe, saj se samo po sebi razume, da bo izvršba iz socialnih razlogov res odložena le tedaj, ko je to nujno. Dodatni ukrepi so mogoči na podlagi posebnega zakona o nepremičninski izvršbi (Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung – ZVG). Na podlagi ureditve v § 30 a do § 33 ZVG je mogoče, tudi ob naložitvi določenih pogojev dolžniku (denimo sprotno plačevanje prihodnjih ponavljajočih se obveznosti),

---

58 OGH 3Ob 2044/96 a, OGH 3Ob 299/98 h; Angst, Jakusch in Mohr, E1 na strani 15.

največ dvakrat zaporedoma na predlog dolžnika izvršilni postopek začasno odložiti. In sicer za najdalj šest mesecev, če obstaja možnost, da se bo z odlogom mogoče izogniti dražbi, ter če je odlog primeren glede na osebne in ekonomske razmere dolžnika in glede na vrsto dolga. Predlog za začasni odlog se zavrne, če je to upravičeno glede na premoženjske razmere upnika, zlasti, če bi zaradi odloga upnik utrpel nesorazmerno škodo ali če iz kakovosti ali drugih okoliščin v zvezi z nepremičnino izhaja, da bi poznejša prodaja na dražbi prinesla bistveno manjši izkupiček.⁵⁹

Ob vložitvi tožbe na nedopustnost izvršbe lahko dolžnik na pravdno sodišče vloži predlog za odlog izvršbe, ki mu sodišče ugotovi v primeru položitve varščine ali brez položitve varščine, če je dolžnik ni zmožen plačati, in z verjetnostjo izkaže, da bo s tožbo uspel (einstweilige Anordnungen, § 769 ZPO). Vendar dolžniku opozicijskih razlogov za ugovor ni treba vedno uveljavljati pred pravdnim sodiščem (s tožbo na nedopustnost izvršbe po § 767 ZPO), temveč lahko na izvršilno sodišče vloži predlog za ustavitev ali omejitev izvršbe (Antrag auf Einstellung oder Beschränkung der Zwangsvollstreckung, § 775 ZPO), če predloži javno listino ali od upnika izstavljeno zasebno listino, iz katere izhaja, da je bil upnik poplačan oziroma je privolil v odlog plačila (4. točka § 775 ZPO), ali z dokazilom o nakazilu, ki ga izda banka ali hranilnica, izkaže, da je poplačal upnika (5. točka § 775 ZPO).

Razen odloga izvršbe na predlog dolžnika ali tretjega v primeru vložitve tožbe na nedopustnost izvršbe ali izločitvene tožbe (§ 769 ZPO) in razen odloga za šest mesecev na predlog dolžnika v primeru nepremičninske izvršbe (§ 30a ZVG) je mogoče odložiti premičninsko izvršbo za največ 12 mesecev tudi, kadar se sodni izvršitelj (po pooblastilu upnika) z dolžnikom pred opravilo rubeža dogovori za obročno odplačilo dolga (Vollstreckungsaufschub bei Zahlungsvereinbarung, 802b ZPO). Izvršilno sodišče v posebej upravičenih primerih iz razloga varstva dolžnika na njegov predlog razveljavi ali prepove neko izvršilno dejanje ali dovoli odlog izvršbe (Vollstreckungsschutz, § 765a ZPO). Tak odlog traja, dokler ga sodišče na predlog stranke ne razveljavi zaradi spremembe okoliščin (četrti odstavek § 765a ZPO). Poleg tega je dovoljen vsaj en odlog izvršbe, kadar stranka predloži javno listino ali od upnika izstavljeno listino, iz katere izhaja dogovor o odlogu izvršbe (4. točka § 775 ZPO). V takem primeru ostanejo že opravljeni rubeži v veljavi (§ 776 ZPO). Če stranka predlaga ponovni odlog izvršbe na podlagi 4. točke § 775 ZPO, lahko izvršitelj ali izvršilno sodišče tehtata, ali bosta nadaljnji odlog izvršbe dovolila. Pri tem upoštevata organizacijsko obremenjenost sodišča in interese dolžnika. In ne nazadnje, v postopku prisilne javne dražbe nepremičnine lahko upnik največ dvakrat predlaga odlog izvršbe, tretji upnikov predlog za odlog pa se šteje za umik predloga za izvedbo javne dražbe (§ 30 ZVG).

V Nemčiji je ničnost notarskega zapisa mogoče uveljavljati s tožbo po 767. členu ZPO. Vendar pa je pomembno, da nemški ZPO pri izvršilnih naslovih, ki so izvršljive listine (*Vollstreckbare Urkunden*), in procesnih poravnava (*Prozessvergleiche*) izrecno izključuje pravilo prekluzije iz drugega odstavka 767. člena ZPO, prav tako pa dopušča širše ugovorne razloge kot v primeru, da je izvršilni naslov sodba.⁶⁰ Nemška ureditev je z našo v tem delu neprimerljiva. Določba 55. člena ZIZ tako širokega ugovornega razloga ne dopušča.

Hrvaška

⁵⁹ Vuksanović Igor, Ustavno-pravni vidiki izvršbe in zavarovanja, PB1/2014, str. 25.

⁶⁰ Četrti odstavek 797. člena ZPO prepoved uporabe pravila prekluzije izrecno določa za izvršljive listine, v pravni teoriji pa ni sporno, da to velja tudi za procesne poravnave – Brox in Walker, Zwangsvollstreckungsrecht. 7. izdaja, str. 746.

Hrvaški zakon predvideva odlog izvršbe na dolžnikov ali upnikov predlog in na predlog tretjega. Na dolžnikov predlog sodišče odloži izvršbo v istih primerih, ki so naštetih v 71. členu ZIZ (primerjaj 65. člen OZ). Izrecno je predvideno še, da lahko dolžnik predlaga odlog tudi, če je vložil tožbo na ugotovitev ničnosti ali razveljavitev sodne poravnave ali notarske listine, na podlagi katere je bila dovoljena izvršba (primerjaj 4. točko prvega odstavka 65. člena OZ). Sodišče o odlogu odloči po tem, ko je upniku dana možnost, da se o njem izjavi, razen če okoliščine primera terjajo drugačno ravnanje. Sodišče na upnikov predlog odlog izvršbe veže na dolžnikovo plačilo varščine (drugi in tretji odstavek 65. člena OZ), poleg tega na upnikov predlog odloži izvršbo v celoti ali delno le enkrat, če se oprava izvršbe še ni začela, in sicer za čas, ki ga določi sodišče (66. člen OZ). Sodišče zavrne predlog za odlog dolžnika ali tretjega, če upnik položi varščino za škodo, ki bi jo dolžnik ali tretji utrpela zaradi oprave izvršbe (68. člen OZ). Sodišče odloži izvršbo tudi na podlagi sporazuma strank (69. člen OZ). Če je izvršba odložena zato, ker je dolžnik ali tretji vložil kakšno tožbo ali pravno sredstvo, traja odlog do konca postopka o pravnem sredstvu. Če sodišče odloži izvršbo na dolžnikov predlog iz drugega razloga, določi čas odloga glede na okoliščine primera.

V 84.a členu je predviden izjemen odlog izvršbe na nepremičnino, v kateri dolžnik živi sam ali z osebami, ki jih je po zakonu dolžan preživljati. Tak odlog izvršbe lahko predlaga dolžnik v osmih dneh od vročitve sklepa o izvršbi. Predlogu mora priložiti dokaz o stanju svojega premoženja, s katerim bo lahko v celoti poplačal upnika. Sodišče dolžnikov predlog za odlog izvršbe vroči upniku, da se o njem izjavi. Sodišče ugotovi dolžnikovemu predlogu za odlog izvršbe, če gre za izvršbo na nepremičnino, v kateri dolžnik živi sam ali z osebami, ki jih je po zakonu dolžan preživljati, in če se lahko upnikova terjatev v celoti poplača iz drugega dolžnikovega premoženja. Vendar sodišče dolžnikov predlog za odlog zavrne, če bi se zaradi odloga izvršbe poplačilo upnika otežilo ali močno oddaljilo oziroma če bi upnik zaradi tega utrpel precejšnjo škodo. Če dolžnik izkaže obstoj svoje denarne terjatve do tretjedolžnika, sodišče predlogu za odlog izvršbe ugotovi le, če dolžnik izkaže za verjetno, da bo terjatev poravnana v enem letu od izdaje sklepa o odlogu izvršbe. Če sodišče ugotovi odlog izvršbe, ostane zaznamba sklepa o izvršbi na nepremičnino v veljavi, dokler upnikova terjatev ni poplačana. Če dolžnik v roku, določenem v sklepu o odlogu izvršbe, ne plača na račun sodnih pologov zneska za popolno poplačilo upnikove terjatve, sodišče nadaljuje nepremičninsko izvršbo (glej 84.a člen OZ).

V hrvaški ureditvi⁶¹ so sodišča v izvršilnem postopku včasih dopuščala ugovor zaradi nedopustnosti izvršbe za obresti, ki so presegle obrestno mero zakonskih obresti,⁶² ne pa tudi ugovore zaradi oderuških dogovorov (*lihvarski ugovor*) ali oderuških obresti (*zelenaške kamate*). Nedopustnost teh mora dolžnik uveljavljati v pravnem postopku s tožbo za ugotovitev ničnosti. Po hrvaškem *Zakonu o javnom bilježništvu* imajo enak učinek kot notarski akti tudi zasebne listine, ki jih notar potrdi (solemnizira; šesti odstavek 54. člena). Sodišče je odločilo, da dolžniki niso upravičeni izpodbijati sklep o izvršbi zaradi nasprotovanja vsebini listine, če ne izpodbijajo listine, ki jo je solemniziral notar, to pa lahko storijo zgolj v tožbi, katere predmet je izpodbijanje (razveljavitev) take listine.⁶³ Tu gre za vsebinsko – materialnopravno nasprotovanje izvršilnemu naslovu, ki je možno le zunaj izvršilnega postopka. To pa ne velja za uveljavljanje formalnih napak pri sestavi notarskih listin. V takem primeru je izvršilno sodišče upravičeno ustaviti izvršbo, če se pri sestavi ali odpravi notarskih listin niso

61 Dika, strani 126 in 127.

62 Drugače, da to ni dopustno upoštevati v izvršilnem postopku, ker to ni dopusten oziroma eden od naštetih pritožbenih razlogov za pritožbo zoper sklep o izvršbi, na primer Županijski sud u Koprivnici, Gž-893/1998 z dne 19. 11. 1998. Povzeto po Sessa, Pravni lijekovi i troškovi postupka, opomba 15.

63 ŽS v Varaždinu, Gž-1499/08-2 z dne 10. 12. 2008; povzeto po Mihelčić, Komentar Ovršnog zakona, stran 154.

upoštevale predpostavke, ki morajo biti izpolnjene, da ima notarska listina moč javne listine oziroma dobi moč izvršljivosti (drugi odstavek 55. člena *Zakona o javnom bilježništvu*). V slovenskem pravnem redu bi ta ugovorni razlog (to je formalne napake pri nastanku neposredno izvršljivega notarskega zapisa) lahko upoštevali kot ugovorni razlog iz 2. točke 55. člena ZIZ.

5.2.3. Izvršba na živali

Avstrija

Enako kot v Nemčiji tudi avstrijski ODZ v paragrafu 285a od leta 1988 določa, da živali niso stvari. Zaščitene so s posebnimi zakoni. Določila, ki veljajo za stvari, veljajo za živali, če ni urejeno drugače. V Avstriji so hišne živali izvzete iz izvršbe⁶⁴.

Zaradi zaščite dolžnika je določeno premoženje obvezno izvzeto iz izvršbe, na primer:

- predmeti, ki ustrezajo skromnemu življenjskemu slogu, za osebno ali gospodinjsko uporabo;
- predmeti, ki so potrebni pri usposabljanju za poklic in poklicni praksi, ter šolski učni pripomočki;
- zadostna količina hrane in goriva, da se za štiri tedne pokrijejo potrebe dolžnika in družinskih članov, ki z njim živijo v skupnem gospodinjstvu;
- hišne živali (hišne živali, s katerimi obstaja čustvena vez, do vrednosti 750 EUR in krave molznice ali, po izbiri pooblaščenega osebe, dva prašiča, koze ali ovce, če se te živali uporabljajo za hranjenje pooblaščenega osebe ali družinski člani, ki živijo v skupnem gospodinjstvu, in zaloge krme in stelje za štiri tedne⁶⁵);
- družinske slike, pisma in druge listine ter dolžnikov poročni prstan;
- invalidski pripomočki in negovalna oprema za dolžnika ali družinske člane, ki z njim živijo v skupnem gospodinjstvu, ter zdravilne učinkovine in pripomočki, potrebni pri zdravljenju;
- verski predmeti;
- gotovina do zneska, ki je izvzet iz rubeža do naslednjega roka za izplačilo plače po rubežu, če dolžnikovega dohodka po zakonu ni mogoče zarubiti ali ga je mogoče zarubiti le v omejenem obsegu.

Nemčija

ZPO § 811 določa, da med nezarubljive stvari med drugimi spadajo tudi:

1. male živali v omejenem številu ter ena krava mlekarica ali po dolžnikovi izbiri namesto ene take krave skupno dva prašiča, dve kozi ali ovci, če so te živali potrebne za prehrano dolžnika, njegove družine ali oseb v hiši, ki mu pomagajo v gospodinjstvu, kmečkem gospodarstvu ali obrti, nadalje zaloge, ki so za štiri tedne potrebne za krmo in za nastilj ali, če te za to obdobje niso zagotovljene na drug način, pa za nakup le-teh potrebni denarni znesek;
2. pri osebah, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, naprave in živina, potrebne za kmečko gospodarjenje skupaj s potrebnimi gnojili ter kmetijskimi pridelki, kolikor so potrebni za zagotavljanje preživetja dolžnika, njegove družine in njegovih delojemalcev ali za nadaljevanje gospodarjenja do naslednje žetve teh istih ali podobnih pridelkov;

⁶⁴ https://beta.e-justice.europa.eu/52/SL/how_to_enforce_a_court_decision?AUSTRIA&init=true&member=1

⁶⁵ <https://www.jusline.at/gesetz/eo/paragraf/250>

Vse navedeno v 1. točki se sme rubiti, če prodajalec izvaja izvršbo na podlagi z lastninskim pridržkom zavarovane denarne terjatve, ki je nastala s prodajo teh stvari.

ZPO § 811c nadalje določa, da živali, ki se jih redi v hiši v nepridobitne namene, niso podvržene rubežu. Na predlog upnika dopusti sodišče rubež zaradi visoke vrednosti živali, če bi nezarubljivost upnika hudo prizadela, česar tudi z upoštevanjem ciljem varstva živali in upravičenih interesov dolžnika ne bi bilo mogoče opravičiti.

Hrvaška

Po 135. členu Ovršnega zakona je iz izvršbe podobno kot po veljavni slovenski ureditvi izvzeta le živina.

Hrvaška

5.2.4. Opravljanje izvršilnih dejanj v času izrednih dogodkov

Švica

Švicarska konfederacija sicer ni članica EU, vendar pa je zaradi povezanosti sistemov predstavljena ureditev v času epidemije koronavirusa. 18. marca 2020 je švicarski Zvezni svet izdal Odlok o pravnem mirovanju, ki je veljal do 19. aprila 2020, ki določa začasno zadržanje izvrševanja v povezavi z vsemi izterjavami dolgov s strani uradov za izterjavo, nadzornih organov in stečajnih sodišč na celotnem območju Švice, razen v primeru nujnih dejanj izvršbe (velja tudi za osebni stečaj). Prepovedana dejanja vključujejo predvsem vročitve plačilnih nalogov, odstranitev možnosti dolžnikovega ugovora takim nalogom, zaplemba premoženja dolžnika, likvidacija dolžnikovega premoženja, stečajno opozorilo in začetek stečajnih postopkov. Upniki so lahko še vedno vlagali izvršilne zahtevke, vendar so ti obravnavani šele ob koncu mirovanja. Na materialne roke (kot je zastaranje) odlok ni vplival (zahtevki še vedno zapadejo, zaradi vladnega ukrepa pa je upnikom preprečeno, da jih uveljavljajo).

Velika Britanija

Predsednik Višjega sodišča Anglije in Walesa (*Master of Rolls*) in Lord Chancellor sta izdala direkcijsko ukrepi, kako naj sodišča izvajajo privatna oddaljena zaslišanja in seje, kot tudi zagotavljajo dostop medijev in javnosti, da se vsi izvršilni postopki (razen začasnih odredb) od 27. marca 2020 zadrži za 90 dni, možnosti širitve roka za razkritje in pregled iz 27 na 56 dni z medsebojnim dogovorom ali dlje z dovoljenjem sodišča. Nadalje je Služba za sodišča in tribunale določila »hierarhijo« dela okrožnih sodišč, glede na delo, ki mora biti opravljeno (kot na primer prošnje za zadržanje izvršbe, dolžniške terjatve tretjih oseb) in ki bi bilo »lahko« opravljeno (npr. zahtevki za začetek postopka insolvenčnosti). Posamezna sodišča sprejemajo tudi svoje individualne protokole.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1. Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima pomembnejših posledic za poslovanje javne uprave ali pravosodnih organov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic za obveznosti strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2. Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Predlog zakona nima posledic na področju okolja.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

Predlog zakona nima posledic na gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Predlog zakona nima posledic na socialnem področju.

6.5. Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona nima posledic na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6. Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona nima posledic na drugih področjih.

6.7. Izvajanje sprejetega predpisa

Vlada oziroma resorno ministrstvo bo predstavilo zakon širši javnosti z javno oziroma spletno predstavitvijo sprejetega zakona.

6.8. Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN

Zunanji strokovnjaki oziroma predstavniki pristojnih organov ter pravnih oseb proti plačilu niso sodelovali pri pripravi predloga zakona.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

– mag. Lilijana Kozlovič, ministrica za pravosodje,

- Zlatko Ratej, državni sekretar na Ministrstvu za pravosodje,
- Matic Zupan, državni sekretar na Ministrstvu za pravosodje,
- Miha Verčko, generalni direktor Direktorata za civilno pravo, Ministrstvo za pravosodje.

II. BESEDILO ČLENOV:

1. člen

V Zakonu o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15, 76/15 – odl. US, 11/18, 53/19 – odl. US, 66/19 – ZDavP-2M in 23/20 – SPZ-B) se v 10. členu prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Zoper sklep, izdan na drugi stopnji, v skladu s katerim je pravnomočno odločeno, da se predlog za izvršbo zavrže ali zavrne ali se predlogu za izvršbo ugotovi, je dovoljena revizija pod pogoji, ki jih določa zakon, ki ureja pravdni postopek.

2. člen

V 11. členu se v tretjem odstavku besedilo »poravnalni narok oziroma, če ni poravnalnega naroka prvi narok za glavno obravnavo« nadomesti z besedilom »pripravljalni narok«.

3. člen

V 48. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Dokler trajajo ukrepi, določeni z odredbo predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, uvedeni ob naravnih in drugih hujših nesrečah, ob večjih epidemijah ali podobnih večjih izrednih dogodkih, izvršitelji neposredna dejanja izvršbe in zavarovanja opravljajo samo v nujnih zadevah, v drugih zadevah pa samo, kadar je treba odvrniti nevarnost za življenje in zdravje ljudi ali premoženje večje vrednosti.«.

4. člen

V 71. členu se v prvem odstavku črta 5. točka. Dosedanja 6. točka postane 5. točka. Doda se nova 6. točka, ki se glasi :

»6. če je sodišče dopustilo revizijo na predlog dolžnika;«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Ne glede na prejšnji odstavek sme sodišče na predlog dolžnika ali po uradni dolžnosti odložiti izvršbo, če so za to podani posebno upravičeni razlogi, ki so zlasti:

1. v primeru izvršbe na dolžnikov dom, če gre za izterjavo denarne terjatve, ki je očitno nesorazmerna glede na ugotovljeno vrednost nepremičnine,
2. kadar dolžnik zatrjuje neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa in je dolžnik potrošnik v skladu z zakonom, ki ureja varstvo potrošnikov ali če dolžnik, ki ni potrošnik, izkaže za verjetno, da bo v pravdi s svojim zahtevkom uspel,
3. v primeru izvršbe za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, če dolžnik izkaže, da si bivanjske problematike ni mogel urediti na drug način in če bi nadaljevanje

izvršbe v bistveno večji meri ogrozilo položaj in interese dolžnika kot jih zaradi odloga izvršbe utрпи upnik.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»V primeru izvršbe na nepremičnino mora dolžnik predlog za odlog iz prejšnjega odstavka podati najkasneje do izdaje odredbe o prodaji.«.

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Domneva se, da je dolžnikov dom stanovanje ali stanovanjska hiša, kjer ima dolžnik prijavljeno stalno prebivališče.«.

Peti in šesti odstavek se črtata.

5. člen

V 74. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Sodišče lahko odloži izvršbo na dolžnikov predlog iz razloga po 1. točki drugega odstavka 71. člena tega zakona:

- za tri mesece in le enkrat,
- za šest mesecev in le enkrat, kadar dolžnik predloži ali je sodišču poslano obrazloženo mnenje centra za socialno delo, iz katerega izhaja, da bi takojšnja izvršba ogrozila preživljanje dolžnika ali njegovih družinskih članov,
- kadar obstojijo posebne okoliščine, zaradi katerih bi bilo nadaljevanje izvršbe na nepremičnino očitno nesorazmerno glede na poseben položaj dolžnika, pri čemer sodišče upošteva tudi položaj in posledice, ki zaradi odložitve izvršbe lahko nastanejo upniku, za čas, ki ga upošteva te okoliščine določi sodišče. Če posebne okoliščine ne izhajajo iz obrazloženega mnenja centra za socialno delo, jih mora sodišču izkazati dolžnik.«.

Za drugim odstavkom se dodajo novi tretji, četrti in peti odstavek, ki se glasijo:

»Sodišče lahko odloži izvršbo na dolžnikov predlog iz razloga po 2. točki drugega odstavka 71. člena tega zakona do odločitve pravnega sodišča, če je dolžnik vložil tožbo na neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa. Če tožba še ni vložena, sodišče napoti dolžnika, da v roku 30 dni vloži tožbo na neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa in za ta čas odloži izvršbo.

Sodišče lahko na dolžnikov predlog odloži izvršbo iz razloga po 3. točki drugega odstavka 71. člena tega zakona za čas, pri katerem upošteva razloge za odlog.

Sodišče lahko odloži izvršbo na dolžnikov predlog iz razloga drugih posebno opravičenih razlogov po drugem odstavku 71. člena tega zakona za najdlje tri mesece in le enkrat.«.

Dosedanji tretji in četrti odstavek postaneta šesti in sedmi odstavek.

6. člen

V 79. členu se v prvem odstavku v 7. točki pika nadomesti s podpičjem in se doda nova 8. točka, ki se glasi:

»8. hišne živali v smislu zakona, ki ureja zaščito živali, ki se ne gojijo za pridobiten namen.«.

V tretjem odstavku se besedilo »1. do 4. točke« nadomesti z besedilom »1. do 4. točke in 8. točke«.

7. člen

V 89. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Hkrati z rubežem stvari se opravi tudi njihova cenitev, razen če te zaradi posebne vrednosti zarubljene stvari ni mogoče opraviti hkrati z rubežem ali če gre za rubež premožnin, ki se vpisujejo v register neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premožnin.«.

8. člen

V 210. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Predlog, da obdrži pravico do najema stanovanja, mora dolжник vložiti najkasneje do izdaje sklepa o določitvi vrednosti nepremičnine, na kar sodišče opozori dolžnika v sklepu o izvršbi.«.

9. člen

V 221. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Sklep o izpraznitvi dolžnikovega doma sodišče posreduje pristojnemu centru za socialno delo.«.

10. člen

V 238.e členu se za sedmim odstavkom doda nov osmi odstavek, ki se glasi:

»Če sodišče oceni, da glede na trenutne okoliščine izvršba ne bi bila v skladu z varstvom koristi otroka, na predlog centra za socialno delo ali po uradni dolžnosti odloži izvršbo.«.

11. člen

V 238.f členu se v prvem odstavku besedilo »drugega, tretjega in petega« nadomesti z besedilom »tretjega, četrtega in šestega«.

V četrtem in petem odstavku se beseda »interesov« nadomesti z besedo »koristi«.

12. člen

V 286.a členu se črta 9. točka. Dosedanja 10. točka postane 9. točka.

13. člen

V 288. členu se za sedmim odstavkom dodata nova osmi in deveti odstavek, ki se glasita:

»Zbornica izvršiteljev Slovenije lahko zaradi zagotavljanja nemotene oprave neposrednih dejanj izvršbe in zavarovanja določi izvršitelje, ki opravljajo ta dejanja v nujnih zadevah, v primeru izrednih dogodkov ali v času, ko je poslovanje sodišč omejeno.

Podrobnejša pravila poslovanja izvršitelja določi minister, pristojen za pravosodje.«.

14. člen

297.č člen se črta.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

15. člen

Postopki, v katerih je bil predlog za izvršbo ali predlog za zavarovanje vložen pred uveljavitvijo tega zakona, se nadaljujejo in končajo po določbah tega zakona.

16. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV:

K 1. členu (sprememba 10. člena):

S predlagano dopolnitvijo se omogoča, da se dopušča izredno pravno sredstvo – revizija tudi zoper sklep sodišče druge stopnje, v skladu s katerim je odločeno, da se predlogu za izvršbo ugodi. Po veljavni ureditvi je v izvršilnih postopkih revizija dovoljena le, kadar je odločitev neugodna za upnika, dolžniki pa tega pravnega sredstva, ki je edino pravno sredstvo, ki strankam v izvršilnih postopkih omogoča dostop do Vrhovnega sodišča RS, nimajo. Stranki izvršilnega postopka imata po pravnomočnosti odločitve izvršilnega sodišča na voljo vsaka svoje izredno pravno sredstvo, ki sta v bistvenem različni, saj je upnikova revizija namenjena reševanju pravnih vprašanj, dolžnikova tožba pa dejanskih vprašanj. Kadar je dolžnikov ugovor zoper sklep o izvršbi pravnomočno zavrnjen na drugi stopnji, je stadij dovolitve izvršbe pravnomočno končan z odločitvijo, da se izvršba zoper dolžnika dovoli. Ocenjujemo, da sta stranki postavljeni v neenakopraven položaj v primerljivih procesnopравnih položajih. Predlagana ureditev, s katero se revizija dopusti dolžniku zoper pravnomočen sklep, izdan na drugi stopnji, v skladu s katerim se predlogu za izvršbo ugodi v posledici zavrnitve dolžnikovega ugovora zoper sklep o izvršbi, sledi načrtanemu konceptu dostopa strank do vrhovnega sodišča. Sodišče dopusti revizijo, če je od odločitve vrhovnega sodišča mogoče pričakovati odločitev o pravnem vprašanju, ki je pomembno za zagotovitev pravne varnosti, enotne uporabe prava ali za razvoj prava preko sodne prakse (267.a člen ZPP v zvezi s 15. členom ZIZ). Dolžnik lahko po 1. točki prvega odstavka 71. člena ZIZ v primeru vložitve izrednega pravnega sredstva predlaga odlog izvršbe, ki traja do odločitve o tem pravnem sredstvu (74. člen).

K 2. členu (sprememba 11. člena):

Tretji odstavek 11. člena ZIZ je namenjen pospešitvi pravnih postopkov, ki se vodijo na podlagi obrazloženega dolžnikovega ugovora zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine. Z njim je določen rok, v katerem mora sodišče opraviti poravnalni narok oziroma, če ni poravnalnega naroka, prvi narok za glavno obravnavo. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravnem postopku (ZPP-E; Uradni list RS, št. 10/17) je bil ukinjen poravnalni narok in uveden pripravljalni narok, v okviru katerega se opravijo tudi opravila, ki so se dosedaj opravila na poravnalnem naroku (nov 279.c člen ZPP). Pripravljalni narok je obvezen. Glede na navedeno se s predlagano spremembo veljavna ureditev v ZPP ustrezno upošteva v besedilu 11. člena ZIZ.

K 3. členu (dopolnitev 48. člena):

Veljavni 48. člen ZIZ določa, da se izvršilna dejanja opravljajo ob delavnikih, in to podnevi. Samo v primeru, če bi bilo nevarno odlašati, se izvršilna dejanja opravljajo tudi druge dneve in ponoči. Namen določbe, ki omejuje opravljanje izvršilnih dejanj izven delovnikov in ponoči, je preprečiti pretiran poseg v dolžnikovo sfero, zlasti pa se nanaša na izvršilna dejanja, ki jih opravljajo izvršitelji – neposredna dejanja izvršbe in zavarovanja, na primer rubeže.

Predlagana je dopolnitev določbe tako, da dokler trajajo ukrepi, določeni z odredbo predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, uvedeni ob naravnih in drugih hujših nesrečah, ob večjih

epidemijah ali podobnih večjih izrednih dogodkih, izvršitelji neposredna dejanja izvršbe in zavarovanja, torej rubeže, prodajo stvari, poplačilo upnika in druga izvršilna dejanja, opravljajo samo v nujnih zadevah, v drugih zadevah pa samo, kadar je treba odvrniti nevarnost za življenje in zdravje ljudi ali premoženje večje vrednosti.

Zakon o sodiščih (ZS) v 83.a členu določa, da ob naravnih in drugih hujših nesrečah, ob večjih epidemijah ali podobnih večjih izrednih dogodkih, ki lahko v večjem obsegu ovirajo nemoteno oziroma redno izvajanje sodne oblasti, posamezna sodišča opravljajo naroke in odločajo samo v nujnih zadevah, kot to določa 83. člen ZS. V tem času, razen v nujnih zadevah, procesni roki ne tečejo, prav tako se ne vročajo sodna pisanja. Predsednik Vrhovnega sodišča RS na predlog ministra, pristojnega za pravosodje, z odredbo odloči, da so nastali navedeni pogoji. V postopkih izvršbe in zavarovanja so nujne zadeve zavarovanja ter izvršilne zadeve v zvezi z vzgojo in varstvom otrok ter preživitvinskimi obveznostmi, ki izhajajo iz zakona.

ZIZ podobne določbe, kot jo vsebuje ZS glede dela sodišč, v zvezi z opravljanjem izvršilnih dejanj s strani izvršiteljev v času izrednih dogodkov ne vsebuje. Z namenom, da bi v obdobju epidemije olajšali veliko stisko dolžnikov, ki pred sodišči (niti v dogovoru z upnikom) niso mogli doseči odloga izvršbe, je bil sprejet Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP)⁶⁶, ki je v 93. členu uredil interventni ukrep odloga izvršbe. Razen v primeru nujnih zadev, o katerih sodišče odloča tudi v času epidemije, ali če gre za izvršbo zaradi izterjave terjatev iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, so se v času trajanja ukrepov, sprejetih zaradi epidemije, izvršbe odložile. Odlog je bil določen po samem zakonu, posebno izdajanje sklepov s strani sodišč, ki v tem času tudi niso delovala oziroma niso izdajala sklepov, zato ni bilo potrebno.

Izkušnje z epidemijo virusne okužbe SARS-CoV-2 (COVID-19) so pokazale, da je potrebna ureditev, ki bi omogočala, da do prenehanja opravljanja izvršilnih dejanj pride avtomatsko, brez potrebe po sprejemanju posebnega zakona. Menimo, da je treba v času izrednih dogodkov preprečiti opravljanje neposrednih dejanj izvršbe in zavarovanja, razen kadar je to res nujno. V primeru epidemije je takšna omejitev potrebna tudi zaradi omejevanja osebnih stikov in širjenja virusne okužbe, v vseh primerih izrednih dogodkov pa menimo, da predstavlja opravljanje neposrednih dejanj izvršbe v takem času pretiran poseg v dolžnikovo sfero, s katerim je ustrezneje počakati do trenutka, ko take razmere prenehajo.

K 4. členu (sprememba in dopolnitev 71. člena):

Z novelo ZIZ-L je bil zakon dopolnjen z določbami, ki omogočajo dodatno varstvo dolžnika v primerih, ko teče izvršilni postopek na nepremičnino, ki je dolžnikov dom, zaradi izterjave očitno nesorazmerne terjatve. Določene so bile nove možnosti odloga izvršbe, ki se s predlagano dopolnitvijo drugega odstavka 71. člena zakona (2. točka) vsebinsko ne spreminjajo. Zaradi ureditve na enem mestu se v navedenih primerih v 74. člen prenaša le ureditev glede časa trajanja odloga, pogoji za odlog pa ostajajo urejeni v 71. členu zakona.

SEU je v zadevi C-407/18 razsodilo, da je treba Direktivo 93/13 glede na načelo učinkovitosti razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, na podlagi katere

---

⁶⁶ Uradni list RS, št. 49/20 in 61/20.

nacionalno sodišče, ki odloča o predlogu za izvršbo na podlagi pogodbe o hipotekarnem kreditu, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom v obliki neposredno izvršljivega notarskega zapisa, nima možnosti, da bodisi na predlog potrošnika bodisi po uradni dolžnosti preuči, ali so pogoji, vsebovani v takem zapisu, nepošteni v smislu te direktive in na tej podlagi odloži predlagano izvršbo.

Na podlagi sodbe SEU C-407/18 se z novo 2. točko drugega odstavka 71. člena zakona olajšujejo pogoji za odlog v primerih, ko je pod vprašaj postavljena veljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa. S predlagano spremembo se ne odstopa od načela stroge formalne legalitete, ki omejuje možnost presoje izvršilnih naslovov v izvršilnem postopku, saj je to načelo izredno pomembno z vidika izvajanja sodne oblasti in bi odstop od tega načela pomenil dodatno obremenitev izvršilnih sodišč za ugotavljanje pravnih in dejanskih vprašanj, kar ni naloga izvršilnih sodišč. Glede na navedeno je treba v teh primerih zagotoviti učinkovit odlog izvršbe v času odločanja pravnega sodišča, s katerim se prepreči, da bo izvršba končana pred razglasitvijo odločitve pravnega sodišča, dolžnik pa bi imel na voljo le denarno odškodnino, kar ne bi bilo zadostno, še posebej, če gre za stanovanje dolžnika in njegove družine, ki bi bilo dokončno izgubljeno.

Če dolžnik ugovarja zoper sklep o izvršbi iz razloga neveljavnosti pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa, z ugovorom ne more uspeti, saj se izvršilno sodišče v skladu z načelom stroge formalne legalitete ne more spuščati v materialnopravni preizkus terjatve, ugotovljene v izvršilnem naslovu (sodba VSRS II Ips 524/2003), prav tako ne more uspeti s tožbo zaradi nedopustnosti izvršbe, uspe lahko samo, če vloži tožbo na neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa. Ker je treba po sodbi SEU v zadevi C-407/18 dolžniku zagotoviti učinkovito sodno varstvo, ga je treba zato seznaniti z učinkovitimi procesnimi možnostmi in v tem času odložiti izvršbo.

Za dopustitev odloga v času, ko je dolžnik že vložil tožbo v pravnem postopku, se po predlagani ureditvi ne upoštevajo kriterij iz veljavnega prvega odstavka 71. člena zakona, po katerih mora dolžnik izkazati za verjetno, da bi s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo in da je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga lahko nastane upniku, saj je navedeni kriterij sodna praksa v določenih primerih razlagala zelo strogo. Namesto tega se odlog dovoli vedno, kadar je dolžnik potrošnik, sicer pa kadar dolžnik izkaže za verjetno, da bo v pravdi s svojim zahtevkom uspel. Odlog se dovoli tako na predlog dolžnika kot po uradni dolžnosti. V skladu z ZVPot je potrošnik fizična oseba, ki pridobiva ali uporablja blago in storitve za namene izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, po predlagani ureditvi pa je v ugodnejšem položaju zato, ker je v podrejenem položaju glede pogajalske moči in obveščenosti. Navedena sprememba bo tako ob upoštevanju kvalitete neposredno izvršljivega notarskega zapisa kot izvršilnega naslova prišla v poštev v vseh primerih izpodbijanja veljavnosti pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa in ne le v primerih, povezanih z varstvom potrošnika po Direktivi 93/13, na katere je bilo opozorjeno v sodbi SEU C-407/18. Posledica predlagane spremembe in ureditve odloga izvršbe zaradi neveljavnosti pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa v drugem odstavku 71. člena je črtanje 5. točke iz prvega odstavka 71. člena.

Se pa v prvem odstavku v skladu s predlagano ureditvijo doda nova točka, v skladu s katero bo sodišče lahko na dolžnikov predlog popolnoma ali deloma odložilo izvršbo, če bo dolžnik izkazal za verjetno, da bi s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo in da je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga lahko nastane upniku, če sodišče dopusti revizijo na predlog dolžnika. S predlogom tega zakona se namreč tudi dolžniku prek instituta dopuščene revizije omogoča

dostop do Vrhovnega sodišča RS. V primeru, ko bo sodišče revizijo dopustilo, je po mnenju predlagatelja treba dolžniku omogočiti, da do odločitve Vrhovnega sodišča RS o reviziji pri izvršilnem sodišču izposluje odlog izvršbe. Zgolj vložitev predloga za dopustitev revizije še ne daje možnosti, da dolžnik predlaga odlog po tej novi točki, saj predlagatelj meni, da bi taka ureditev lahko podaljšala izvršbo v primerih, ko bi dolžnik vložil tak predlog izključno s tem namenom.

Po predlagani ureditvi lahko dolžnik pri izvršbi na nepremičnino doseže odlog z zatrjevanjem neveljavnosti pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa najpozneje do izdaje odredbe o prodaji nepremičnine.

S predlagano novo 3. točko drugega odstavka 71. člena zakona se na podlagi odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-171/16-15 spreminja ureditev odloga na predlog dolžnika iz posebno upravičenih razlogov, kadar gre za primere izvršbe za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, s takojšnjo izvršbo pa bi bile v večji meri ogrožene ustavne pravice dolžnika kot ustavne pravice upnika, kot na primer, kadar dolžniku zaradi zelo slabega zdravstvenega stanja zaradi deložacije grozi poslabšanje zdravstvenega stanja ali celo smrt. Ustavno sodišče je v navedeni odločbi upoštevalo pravico do telesne celovitosti iz 35. člena Ustave. V primeru, ko je dolžnik zelo slabega zdravstvenega stanja, lahko invazivnost prisilne izpraznitve in izročitve nepremičnine, ki je dolžnikov dom, bistveno poslabša njegovo zdravstveno stanje ter tako celo prizadene pravico do telesne celovitosti iz 35. člena Ustave, omejitev odloga izvršba na tri mesece in le enkrat pa onemogoča sodišču, da bi opravilo presojo glede na vse okoliščine primera. S predlagano spremembo se zato v navedenih primerih odpravlja omejitev glede trajanja odloga in možnosti odreditve odloga le enkrat. Zaradi varstva upnika je določen tudi pogoj, da si dolžnik bivanjske problematike ni mogel urediti na drug način, na primer z neprofitnim stanovanjem.

Tretji odstavek 71. člena ZIZ določa, da sodišče na predlog upnika pogojuje odlog izvršbe s plačilom varščine. Varščina je namenjena za poplačilo morebitne škode, ki bi upniku nastala zaradi odloga izvršbe. Pomen varščine je torej zavarovanje upnikovih bodočih eventualnih denarnih terjatev iz naslova povrnitve škode, ki bi upniku nastala z odlogom izvršbe, sodišče pa je po veljavni ureditvi dolžno ugoditi upnikovemu predlogu za plačilo varščine. Zaradi uravnoteženja položajev upnika in dolžnika je predlagano črtanje navedene določbe. Kot je ugotovilo tudi SEU v sodbi v zadevi C-407/18, je zelo verjetno, da dolžnik, ki je v zamudi s plačilom, nima sredstev za plačilo varščine.

K 5. členu (sprememba in dopolnitev 74. člena):

Veljavni 74. člen ureja trajanje odloga, hkrati pa je trajanje odloga delno urejeno tudi v 71. členu ZIZ, in sicer kadar gre za odlog izvršbe iz posebno upravičenih razlogov (drugi odstavek) ter odlog izvršbe v primeru izvršbe na dolžnikov dom zaradi izterjave nesorazmerne terjatve (četrti, peti in šesti odstavek).

Na podlagi predlaganih sprememb bodo pogoji za odlog izvršbe na predlog dolžnika bolj sistematično urejeni v 71. členu zakona, v 74. členu pa bo v celoti urejen čas trajanja odloga. Predlagana ureditev ne prinaša vsebinskih sprememb v delu, ki se nanaša na izvršbo na dolžnikov dom zaradi izterjave nesorazmerne terjatve.

Kadar dolžnik v postopku zatrjuje neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa, vendar še ni vložil tožbe na neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega

notarskega zapisa, ga sodišče napoti, da v roku 30 dni tožbo vloži, sodišče pa za ta čas odloži izvršbo. Po vložitvi tožbe sodišče odloži izvršbo do odločitve pravnega sodišča.

Za primere izvršbe za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, dolžniku pa so v večji meri kot upniku ogrožene ustavne pravice, se odpravlja omejitev glede trajanja odloga na predlog dolžnika in možnosti odreditve odloga na tri mesece in le enkrat.

Z novim petim odstavkom je urejeno trajanje odloga na predlog dolžnika v preostalih primerih, ki ne sodijo v obseg ureditve v primeru izvršbe na dom zaradi izterjave nesorazmerne terjatve, izvršbe na podlagi notarskega zapisa ali izvršbe za izpraznitev in izročitev dolžnikovega doma. Predlagano je, da v teh primerih odlog traja tri mesece in se lahko dovoli le enkrat, kar je skladno s splošno ureditvijo v veljavnem zakonu.

K 6. členu (sprememba in dopolnitev 79. člena):

Novela SPZ-B je živalim podelila poseben status in pravni položaj v slovenskem pravnem redu, s tem da jih je opredelila kot čuteča živa bitja. Vključitev take določbe v SPZ predstavlja pomemben korak pri zavedanju in podelitvi živalim posebnega statusa na civilnopravnem področju, hkrati pa je apel k nadaljnji družbeni razpravi in na pripravo predpisov, ki urejajo zaščito živali, ter predpisov, ki urejajo lastninska upravičenja njihovega imetnika, pri čemer bo treba upoštevati tudi lastnosti posamezne vrste živali in vloge, ki jo ima v družbenem in naravnem okolju, zahteva pa tudi razmislek, ali je veljavna ureditev predmetov, ki so izvzeti iz izvršbe, še primerna. Kot eno prvih vprašanj se v zvezi s tem lahko pojavi, kot se je tudi že zgodilo v konkretnem primeru, vprašanje ustreznosti izvršbe na živali kot domačih ljubljencev.

Po veljavni ureditvi ZIZ domači ljubljenci ali druge živali niso izvzeti iz izvršbe, zaradi opravljanja kmetijske dejavnosti je iz izvršbe izvzeta le delovna in plemenska živina, ki je dolžniku kmetu nujna za kmetijsko dejavnost.

S predlagano dopolnitvijo se iz izvršbe izvzemajo tudi hišne živali v skladu z ZZZiv, torej psi, domače mačke, sobne ptice, mali glodavci, terarijske, akvarijske in druge živali, ki so namenjene za družbo, varstvo ali pomoč človeku, kar je primerljivo z ureditvijo v Avstriji in Nemčiji. Kadar se živali gojijo za pridobiten namen, je po predlagani spremembi izvršba nanje možna, prav tako v primeru, ko se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve iz naslova posojila, s katerim je bila žival kupljena oziroma za razvoj dejavnosti in kadar se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve, ki je bila zavarovana s pogodbeno zastavno pravico na živali.

K 7. členu (sprememba 89. člena):

ZIZ v tretjem odstavku 89. člena predpisuje, da se hkrati z rubežem opravi tudi cenitev stvari, razen, če te zaradi posebne vrednosti zarubljene stvari ni mogoče opraviti hkrati z rubežem. Navedena določba je ostala nekoliko neuskkljena z določbo tretjega odstavka 81. člena ZIZ⁶⁷, po kateri se pri premočninah, ki se vpisujejo v register neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premočnin (register),

---

⁶⁷ Posebna pravila v zvezi z rubežem registrskih premočnin so bila zaradi večjega varstva upnika, ki na ta način hitreje pridobi zastavno pravico, urejena z novelo ZIZ-J.

rubež opravi z vpisom v ta register, zaradi česar cenitve ni mogoče opraviti hkrati z rubežem, temveč jo je treba opraviti naknadno.

Da ne bi prišlo do napačnega razumevanja določbe, ko bi lahko na primer izvršitelj v konkretnem primeru menil, da lahko opravi cenitev motornega vozila tako, da zgolj vpogleda v sistem Eurotax, ne da bi vozilo dejansko ocenil, na dražbi vozila pa bi se kasneje lahko izkazalo, da je vozilo na primer celo uničeno, se s predlagano dopolnitvijo jasno določa, da se v primeru rubeža premičnin, ki se vpisujejo v register, cenitev ne opravi hkrati z rubežem, temveč jo je treba opraviti naknadno.

K 8. členu (sprememba 210. člena):

Veljavni 210. člen ZIZ ureja pogoje, pod katerimi lahko dolžnik v prodani družinski hiši ali družinskem stanovanju kot najemnik stanuje še tri leta od prodaje. Dolžnik mora predlog za tako možnost vložiti v 60 dneh od prejema sklepa o izvršbi, če je dražbeni narok pred potekom tega roka, pa najkasneje do dražbenega naroka, sicer to pravico izgubi. Predlagatelj ocenjuje, da je veljavna ureditev prestroga do dolžnika, zato se navedeni rok spreminja tako, da mora dolžnik predlog, da obdrži pravico do najema stanovanja, vložiti najkasneje do izdaje sklepa o ugotovitvi vrednosti nepremičnine, sodišče pa je dolžno o tem opozoriti dolžnika v sklepu o izvršbi. .

K 9. členu (dopolnitev 221. člena):

Po veljavni ureditvi sodišče o izvršbi na dolžnikov dom, kadar gre za izterjavo denarne terjatve, ki je očitno nesorazmerna glede na ugotovljeno vrednost nepremičnine obvesti center za socialno delo (šesti odstavek 169. člena ZIZ). Namen obvestila je doseči, da se dolžnikova nepremičnina, ki predstavlja njegov dom, ne proda zaradi izterjave nesorazmerno nizke terjatve.

S predlagano dopolnitvijo se bo obveščanje centrov za socialno delo zaradi varstva dolžnika dodatno razširilo tako, da bo sodišče obvestilo pristojni center za socialno delo tudi v vseh primerih, ko bo prišlo do izpraznitve dolžnikovega doma. Sodišče bo obveščalo centre za socialno delo s posredovanjem sklepa o izpraznitvi dolžnikovega doma. Na ta način bo lahko pristojni center za socialno delo začel z izvajanjem nalog, ki so mu poverjena kot javna pooblastila v zvezi z reševanjem bivanjske problematike dolžnika, dolžnik pa bo lahko izkazal, da si bivanjske problematike ni mogel urediti na drug način, s čimer bo izkazal pogoje za odlog.

K 10. členu (dopolnitev 238.e člena):

Odlog izvršbe je posebej urejen za izvršitev odločbe o stikih (238.f), za postopke izvršitve odločbe o varstvu in vzgoji pa odlog izvršbe ni posebej urejen. To pomeni, da se za primere odloga v teh zadevah lahko uporablja le določba 71. člena, ki na splošno ureja odlog izvršbe na predlog dolžnika, vendar pa za izvršbo v družinskih zadevah ni primerna, saj bi morala namesto kriterija škode upoštevati korist otroka.

Višje sodišče v Ljubljani je zastopalo stališče⁶⁸, da ima tako kot v vsaki izvršbi tudi dolžnik v izvršbi zaradi izterjave vzgoje in varstva možnost predlagati odlog izvršbe. To izhaja že iz splošnih določb zakona (primerjaj 71. člen ZIZ). Ko je sodišče prve stopnje v določbah 238.f člena, ki se nanašajo na

---

⁶⁸ Sklep II lp 2926/2017.

izvršitev stikov, iskalo analogijo za odločanje o odlogu izvršbe v zadevi varstva in vzgoje, bi morale upoštevati, da določbe 238.f člena le dodatno urejajo okoliščine, ob katerih lahko pride do zastoja izvršbe, širijo krog udeležencev v postopku in določajo dodatne pogoje za odlog izvršbe (primerjaj s prvim odstavkom 71. člena ZIZ). (...) Po naziranju višjega sodišča je določba zadnjega odstavka 238.f člena ZIZ pomembna predvsem toliko, da določa, da pri presoji razlogov za odlog izvršbe niso pomembne samo okoliščine iz prvega in drugega odstavka 71. člena ZIZ. Ker se z odlogom izvršbe v bistvu varuje korist otroka, je prav to (otrokova največja korist) kriterij, po katerem sodišče tehta, ali je treba z izvršbo nadaljevati ali jo odložiti. Škoda, ki jo je sodišče prve stopnje presojalo v okviru prvega odstavka 71. člena ZIZ (v smislu, ali bi dolžnik v primeru takojšnje izvršbe utrpel večjo škodo kot pa upnik, če se izvršba odloži), v tem postopku ni zakonski pogoj za odlog izvršbe. Prvi odstavek 71. člena ZIZ je treba razumeti skozi standard iz šestega odstavka 238.f člena ZIZ.

S predlagano dopolnitvijo se možnost odloga izrecno ureja tudi za postopke izvršitve odločbe o varstvu in vzgoji. Odlog je možen vedno, ko sodišče glede na trenutne okoliščine oceni, da izvršba ne bi bila v skladu z varstvom koristi otroka. Sodišče lahko odloži izvršbo na predlog centra za socialno delo ali po uradni dolžnosti.

K 11. členu (sprememba 238.f člena):

Z novelo ZIZ-L se je 226. člen zakona dopolnil z novim drugim odstavkom, ki ureja možnost, da je dolžnik prost obveznosti, če namesto izpolnitve obveznosti po izvršilnem naslovu upniku plača določen denarni znesek. Z navedeno dopolnitvijo ni bil usklajen 238.f člen zakona, ki se v prvem odstavku sklicuje na določbe 226. člena, zato se s predlogom zakona redakcijska nedoslednost odpravlja. Gre torej za redakcijski popravek, pri katerem pa je pomembno, da se ne sme uporabljati peti odstavek 226. člena, ki določa omejitve kazni na desetkratnik zneska. Pri posredni izvršbi z izrekanjem denarnih kazni (tako v zadevah dodelitve kot v zadevah stikov) ni gornje denarne omejitve, ki sicer velja pri izvršbi za nenadomestna dejanja, kar prispeva k njeni učinkovitosti (238.d člen in prvi odstavek 238.f člena), saj dolžnik ne more biti prost obveznosti s plačilom v denarju. Namen denarne kazni pa sicer ni kaznovanje dolžnika, temveč vplivanje na njegovo voljo.⁶⁹

V besedilu člena se ustrezno popravlja terminologija v zvezi z varstvom koristi otroka, in sicer se pojem »varstvo interesov otrok« nadomesti z »varstvom koristi otrok«, saj Družinski zakonik v 7. členu določa načelo otrokove koristi kot temeljno načelo družinskega prava.

K 12. členu (sprememba 286.a člena):

Predlagana sprememba je posledica črtanja 297.č člena zakona, ki je pojasnjeno v nadaljevanju.

K 13. členu (dopolnitev 288. člena):

S predlagano dopolnitvijo 48. člena zakona se določa, da dokler trajajo ukrepi, določeni z odredbo predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, uvedeni ob naravnih in drugih hujših nesrečah, ob večjih epidemijah ali podobnih večjih izrednih dogodkih, izvršitelji neposredna dejanja izvršbe in zavarovanja opravljajo samo v nujnih zadevah, v drugih zadevah pa samo, kadar je treba odvrniti nevarnost za življenje in zdravje ljudi ali premoženje večje vrednosti.

---

⁶⁹ Vesna Rijavec: Civilno izvršilno pravo, GV Založba, Ljubljana 2003, stran 324.

Z novim osmim odstavkom 288. člena zakona se nadalje določa ustrezna podlaga za to, da lahko v Zbornica izvršiteljev Slovenije v takih primerih izrednih dogodkov določi seznam izvršiteljev, ki opravljajo navedena dejanja. Če Zbornica izvršiteljev Slovenije takega seznama ne določi, dejanja ob opisanih omejitvah opravljajo vsi izvršitelji.

ZIZ v sedemindvajsetem poglavju vsebuje določbe, ki urejajo poslovanje izvršitelja, ne določa pa podlage za urejanje poslovanja izvršiteljev v podzakonskem aktu, zato se z novim devetim odstavkom ustrezno dopolnjuje 288. člen zakona.

K 14. členu (črtanje 297.č člena):

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju⁷⁰ je bila ukinjena teritorialna pristojnost izvršiteljev in je bilo določeno, da upniki sami izbirajo izvršitelja. Glede na to, da sodišča izvršiteljem zadev več ne dodeljujejo in se izvršiteljem več ne zagotavlja minimalnega števila spisov, učinkovitost izvršiteljev pa se ocenjuje na trgu, se s predlagano spremembo določba 297.č člena zakona kot nepotrebna črta.

K 15. členu (prehodna določba)

Predlagano je, da se postopki, v katerih je bil predlog za izvršbo ali predlog za zavarovanje vložen pred uveljavitvijo predlagane novele zakona, nadaljujejo in končajo po določbah te novele.

16. členu (uveljavitev)

Določen je splošen petnajstdnevni rok uveljavitve zakona.

---

⁷⁰ Uradni list RS, št. 115/06.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO:

10. člen

(Revizija in obnova postopka)

Zoper sklep, izdan na drugi stopnji, s katerim je pravnomočno odločeno, da se predlog za izvršbo zavrže ali zavrne, je dovoljena revizija pod pogoji, ki jih določa zakon, ki ureja pravdni postopek.

Obnova postopka ni dovoljena, razen če zakon določa drugače.

11. člen

(Hitrost in vrstni red postopanja)

V postopku izvršbe in zavarovanja mora sodišče postopati hitro.

Sodišče mora jemati zadeve v delo po vrsti, kot jih je prejelo, razen če narava terjatve ali posebne okoliščine zahtevajo drugačen postopek.

V pravnih postopkih, ki se vodijo na podlagi drugega odstavka 62. člena tega zakona, mora sodišče, kadar v skladu z zakonom ne odloči brez naroka, opraviti poravnalni narok oziroma, če ni poravnalnega naroka, prvi narok za glavno obravnavo najpozneje v treh mesecih od prejema odgovora na ugovor.

48. člen

(Čas izvršbe)

Izvršilna dejanja se opravljajo ob delavnikih, in to podnevi.

Če bi bilo nevarno odlašati, se izvršilna dejanja opravljajo tudi druge dneve in ponoči.

71. člen

(Na predlog dolžnika)

(poseg odločbe US o načinu izvrševanja tega člena)

Sodišče lahko na dolžnikov predlog popolnoma ali deloma odloži izvršbo, če dolžnik izkaže za verjetno, da bi s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo in da je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga lahko nastane upniku, v naslednjih primerih:

1. če je zoper odločbo, na podlagi katere je bila dovoljena izvršba, vložil izredno pravno sredstvo;
2. če je vložen predlog za vrnitev v prejšnje stanje v postopku, v katerem je bila izdana odločba, ki je bila podlaga za dovolitev izvršbe;
3. če je vložena tožba za razveljavitev arbitražne odločbe, na podlagi katere je bila dovoljena izvršba;
4. če je vložena tožba za razveljavitev poravnave, na podlagi katere je bila dovoljena izvršba;

5. če je vložena tožba na neveljavnost pravnega posla iz neposredno izvršljivega notarskega zapisa, na podlagi katerega je bila dovoljena izvršba;
6. če je dolžnik zoper sklep o izvršbi vložil ugovor;
7. če je dolžnik vložil predlog za razveljavitev potrdila o izvršljivosti;
8. če je izvršba odvisna od sočasne izpolnitve kakšne upnikove obveznosti, dolžnik pa je odrekel izpolnitev svoje obveznosti zaradi tega, ker upnik svoje ni izpolnil in tudi ni pokazal pripravljenosti, da jo sočasno izpolni;
9. če je dolžnik ali udeleženec v postopku zahteval odpravo nepravilnosti, ki so bile storjene pri opravljanju izvršbe;
10. če je dolžnik vložil predlog za zavrnitev izvršitve tuje odločbe, tuje poravnave ali tuje javne listine na podlagi Uredbe 1215/2012/EU ali Uredbe 606/2013/EU;
11. če je dolžnik začel pravdo ali drug postopek zaradi nedopustnosti izvršbe (59. in 60. člen).

Ne glede na prejšnji odstavek sme sodišče na predlog dolžnika odložiti izvršbo tudi v drugih primerih, ko so za to podani posebno upravičeni razlogi, vendar najdlje za tri mesece in le enkrat. (delno razveljavljen)

Sodišče postavi na upnikov predlog za odlog izvršbe pogoj, da dolžnik zagotovi varščino, razen če bi s tem bilo ogroženo njegovo preživljanje ali preživljanje njegovih družinskih članov. Če dolžnik ne zagotovi varščine v roku, ki ga določi sodišče in ki ne sme biti daljši od 15 dni, se šteje, da je predlog za odlog umaknil.

Pri izvršbi na stanovanje ali stanovanjsko hišo, ki je dolžnikov dom, zaradi izterjave denarne terjatve, ki je očitno nesorazmerna glede na ugotovljeno vrednost nepremičnine, sme sodišče ne glede na določbe prejšnjih odstavkov na predlog dolžnika ali po uradni dolžnosti, če dolžnik predloži ali je sodišču poslano obrazloženo mnenje centra za socialno delo, iz katerega izhaja, da bi takojšnja izvršba ogrozila preživljanje dolžnika ali njegovih družinskih članov, odložiti izvršbo na nepremičnino najdlje za šest mesecev in le enkrat, na kar sodišče opozori dolžnika v sklepu o izvršbi. Domneva se, da je dolžnikov dom stanovanje ali stanovanjska hiša, kjer ima dolžnik prijavljeno stalno prebivališče.

Če so izpolnjeni pogoji iz prejšnjega odstavka in obstojijo posebne okoliščine, zaradi katerih bi bilo nadaljevanje izvršbe na nepremičnino očitno nesorazmerno glede na poseben položaj dolžnika, pri čemer sodišče upošteva tudi položaj in posledice, ki zaradi odložitve izvršbe lahko nastanejo upniku, lahko sodišče odloži izvršbo na nepremičnino za primeren čas ne glede na omejitve iz prejšnjega odstavka. Če posebne okoliščine ne izhajajo iz obrazloženega mnenja centra za socialno delo, jih mora sodišču izkazati dolžnik.

Sodišče lahko ne glede na določbe prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena na predlog dolžnika ali po uradni dolžnosti odloži izvršbo, če so izpolnjeni pogoji iz četrtega odstavka tega člena, razen pogoja ogroženosti preživljanja dolžnika ali njegovih družinskih članov, najdalj za tri mesece in le enkrat, na kar sodišče opozori dolžnika v sklepu o izvršbi.

74. člen

(Čas, za katerega se izvršba odlaga)

Če je izvršba odložena zato, ker je dolžnik ali tretji vložil kakšno pravno sredstvo (71. in 73. člen tega zakona, 20. člen Zakona o državnem tožilstvu (Uradni list RS, št. 58/11, 21/12 – ZDU-1F, 47/12, 15/13

– ZODPol, 47/13 – ZDU-1G in 48/13 – ZSKZDČEU-1)), traja odlog do konca postopka o pravnem sredstvu.

Če sodišče odloži izvršbo na dolžnikov predlog iz kakšnega drugega razloga, določi čas odloga glede na okoliščine primera.

Če je odlog izvršbe predlagal upnik, jo sodišče oziroma izvršitelj odloži za toliko časa, za kolikor je upnik predlagal, vendar največ za eno leto. Upnik lahko predlaga odlog izvršbe le enkrat, lahko pa pred iztekom roka večkrat predlaga podaljšanje odloga, vendar odlog skupno ne sme trajati dlje od enega leta od izdaje sklepa o dovolitvi odloga. Če odloži izvršbo izvršitelj, začne odlog teči od dne, ko izvršitelj v spisu in vpisniku evidentira čas odloga in o tem obvesti sodišče.

Če je upnik predlagal odlog izvršbe v primeru, v katerem je treba izvršbo zahtevati v določenem roku, sodišče ne sme odložiti izvršbe za daljši čas.

79. člen (Predmeti, izvzeti iz izvršbe)

Predmet izvršbe niso:

1. obleka, obutev, perilo in drugi predmeti za osebno rabo ter posteljnina, posoda, pohištvo, štedilnik, hladilnik, pralni stroj in druge za gospodinjstvo potrebne stvari, kolikor je vse to nujno potrebno dolžniku in članom njegovega gospodinjstva;
2. hrana in kurjava, potrebni dolžniku in članom njegovega gospodinjstva za šest mesecev;
3. delovna in plemenska živina, kmetijski stroji in druge delovne priprave, ki so dolžniku kmetu nujni za kmetijsko dejavnost, ter seme za uporabo na njegovem gospodarstvu in krma za živino za štiri mesece;
4. predmeti, ki so dolžniku, ki opravlja javno službo ali znanstveno, umetniško ali drugo delo kot poklic, nujno potrebni za opravljanje njegovega dela;
5. gotovina dolžnika, ki ima stalne mesečne prejemke, do mesečnega zneska, ki je po zakonu izvzet iz izvršbe, v sorazmerju s časom do naslednjih prejemkov;
6. redi, medalje, vojne spomenice in druga odličja in priznanja, poročni prstan, osebna pisma, rokopisi in drugi osebni dolžnikovi spisi ter slike oziroma fotografije družinskih članov;
7. pripomočki, ki so bili dani invalidu ali drugi osebi s telesnimi hibami na podlagi predpisa, ali si jih je sam nabavil, in so nujni za opravljanje njegovih življenjskih funkcij.

Če se stranki ne moreta sporazumeti, kateri predmeti so glede na določbo prvega odstavka tega člena izvzeti iz izvršbe, ali če se to sicer pokaže za potrebno, odloči o tem sodišče.

Predmeti iz 1. do 4. točke prvega odstavka tega člena niso izvzeti iz izvršbe, če se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve iz naslova posojila, s katerim je bil predmet kupljen, oziroma posojila, danega za razvoj dejavnosti, za katero je bil predmet kupljen, ter v primeru, kadar se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve, ki je bila zavarovana s pogodbeno zastavno pravico na tem predmetu.

Poštna pošiljka ali poštno denarno nakazilo, naslovljeno na dolžnika, ne more biti predmet izvršbe, dokler mu ni vročeno.

89. člen (Cenitev)

Hkrati z rubežem stvari se opravi tudi njihova cenitev, razen, če te zaradi posebne vrednosti zarubljene stvari ni mogoče opraviti hkrati z rubežem.

Cenitev opravi izvršitelj, ki opravlja rubež.

Na zahtevo in na stroške stranke opravi cenitev sodni cenilec, ki ga izbere stranka. V primeru, da je opravljenih več cenitev sodnih cenilcev glede istega predmeta in se stranki ne moreta sporazumeti o njegovi vrednosti, se za prodajo vzame povprečje tistih dveh vrednosti, ki jih izbereta stranki, razen, če sodišče ne določi drugače.

Zoper sklep iz prejšnjega odstavka ni pritožbe.

210. člen

Dolžnik, ki kot lastnik stanuje v prodani družinski stanovanjski hiši ali prodanem stanovanju, ima pravico stanovati v tej hiši oziroma stanovanju kot najemnik še tri leta od dneva prodaje dalje.

Predlog, da obdrži pravico do najema stanovanja, mora dolžnik vložiti v 60 dneh od prejema sklepa o izvršbi, če je dražbeni narok pred potekom tega roka, pa najkasneje do dražbenega naroka, sicer to pravico izgubi.

Dolžnik, ki obdrži pravico stanovati na prodani družinski stanovanjski hiši ali stanovanju, je od dneva izdaje sklepa o izročitvi nepremičnine dalje dolžan plačevati najemnino za profitno stanovanje. Če se kupec in dolžnik o višini najemnino ne sporazumeta, jo določi sodišče v nepravdnem postopku.

Določbe prejšnjih odstavkov tega člena ne veljajo, kadar sta družinska stanovanjska hiša ali stanovanje prodana v izvršilnem postopku zaradi poplačila terjatve iz naslova posojila, vzetega za izgradnjo oziroma nakup družinske stanovanjske hiše ali stanovanja, ali zaradi izterjave zemljiškega dolga oziroma terjatve, ki je bila zavarovana s pogodbeno zastavno pravico (hipoteko) na tej hiši oziroma stanovanju, ali zaradi izvršitve terjatve za izključitev etažnega lastnika s prodajo posameznega dela zgradbe v etažni lastnini.

221. člen (Način izvršbe)

Izvršba za izpraznitev in izročitev nepremičnine se opravi tako, da izvršitelj izroči nepremičnino v posest upniku, potem ko iz nje odstrani osebe in stvari.

Izpraznitev in izročitev nepremičnine je dopustna po preteku osmih dni od dneva, ko je bil dolžniku vročen sklep o izvršbi.

238.e člen (Neposredna izročitev)

Če izvršba na način, določen v prejšnjem členu ni uspešna, v posebej utemeljenih primerih pa takoj, lahko sodišče odloči, da se izvršba opravi tako, da se otroka odvzame osebi, pri kateri je otrok v času opravljanja izvršbe, ter ga izroči osebi, kateri je otrok zaupan v vzgojo in varstvo.

Izvršbo opravi izvršitelj ob navzočnosti strokovno usposobljenega delavca, ki ga določi sodišče.

Izvršitelj lahko glede na okoliščine primera zahteva pomoč policije pri opravi izvršbe.

O času in kraju oprave izvršbe z odvzemom otroka se obvesti osebo, kateri je otrok zaupan v vzgojo in varstvo ter se ji omogoči prisotnost pri izvršbi.

Če je s sklepom o izvršbi določeno, da je otroka treba izročiti takoj, se sklep o izvršbi zavezancu vroči ob opravi prvega izvršilnega dejanja. Če tedaj zavezanec ni prisoten, se mu sklep o izvršbi vroči naknadno.

Odsotnost osebe, kateri je treba odvzeti otroka, ni ovira za opravo izvršbe.

Če je otrok v času oprave izvršbe pri osebi, ki v sklepu o izvršbi ni navedena, se ji ob opravi izvršbe vroči sklep o izvršbi ter zapisnik o opravljeni izvršbi.

238.f člen

(Izvršitev odločbe o osebnih stikih)

Sodna odločba glede pravice do osebnih stikov z otrokom se izvrši po določbah prvega, drugega, tretjega in petega odstavka 226. člena tega zakona.

V izjemnih in posebej utemeljenih primerih, ko je to nujno za zagotovitev varstva koristi otroka, izvršba na način, določen v prejšnjem odstavku pa ni bila uspešna, sodišče dovoli opravo izvršbe tako, kot je določeno v 238.e členu tega zakona.

V postopku se smiselno uporabljajo določbe 238.a, 238.b in 238.c člena tega zakona.

Če ob opravi izvršbe po drugem odstavku tega člena oseba, ki jo določi sodišče po drugem odstavku 238.e člena tega zakona, ugotovi, da otrok nasprotuje stikom s staršem, ki je upravičen do stikov in če oceni, da izvršba z odvzemom in izročitvijo otroka ne bi bila v skladu z varstvom interesov otroka, lahko izvršitelj odstopi od oprave izvršilnega dejanja in o razlogih za to obvesti sodišče, ki opravlja izvršbo.

Če to sodišče ugotovi, da otrok nasprotuje stikom s staršem, ki je upravičen do stikov in če oceni, da izvršba ne bi bila v skladu z varstvom interesov otroka, lahko na predlog osebe, ki jo je določilo sodišče po drugem odstavku 238.e člena tega zakona, centra za socialno delo ali osebe, proti kateri se opravlja izvršba, izvršbo odloži za čas največ treh mesecev.

Sodišče na predlog centra za socialno delo ali osebe, proti kateri se opravlja izvršba, izvršbo odloži tudi v primeru, če je pred pristojnim organom sprožen postopek za spremembo odločbe o osebnih stikih in če ugotovi, da bi oprava izvršbe bila v nasprotju z varstvom koristi otroka.

286.a člen
(Razrešitev izvršitelja)

Izvršitelj se razreši:

1. če se ugotovi, da ne izpolnjuje več pogojev za imenovanje za izvršitelja;
2. če da pisno izjavo ministru, pristojnemu za pravosodje, in zbornici izvršiteljev, da ne želi opravljati nalog izvršitelja;
3. če sprejme državno funkcijo, poslovodsko ali nadzorstveno funkcijo v gospodarski družbi ali javnem zavodu, plačano službo ali začne opravljati pridobitno dejavnost, detektivski poklic ali postane notar ali odvetnik;
4. če mu je s pravnomočno odločbo izrečen disciplinski ukrep odvzema pravice opravljati dejanja izvršbe in zavarovanja;
5. ko dopolni starost 70 let;
6. če je pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, na kazen zapora šest mesecev ali na hujšo kazen;
7. če mu je izrečen pravnomočen varnostni ukrep prepovedi opravljanja službe izvršitelja;
8. če opravlja posle, ki po svoji naravi niso združljivi z opravljanjem dejanj izvršbe in zavarovanja ter ugledom in neoporečnostjo službe izvršitelja;
9. če ne dosega meril za ugotavljanje učinkovitosti dela izvršitelja ali če iz ocene dela izvršitelja izhaja, da službe izvršitelja ne opravlja vestno;
10. če ne opravi rednega preizkusa znanja po določbah tega zakona in podzakonskega akta.

Zbornica izvršiteljev je dolžna obvestiti ministrstvo, pristojno za pravosodje, o nastopu razrešitvenega razloga takoj, ko zanj izve, o nastopu razrešitvenega razloga iz 4., 6. in 7. točke prejšnjega odstavka pa ministrstvo, pristojno za pravosodje, obvestita tudi sodišče oziroma disciplinska komisija, ki je sodbo oziroma odločbo izdala.

Ministrstvo, pristojno za pravosodje, lahko uvede postopek razrešitve, tudi če ugotovi obstoj razlogov za razrešitev pri izvajanju pristojnosti po določbah tega zakona.

Ministrstvo, pristojno za pravosodje, po uradni dolžnosti pridobiva podatke iz kazenske evidence zaradi ugotavljanja izpolnjevanja pogojev za imenovanje in razrešitev izvršitelja.

Odločbo o razrešitvi izvršitelja izda minister, pristojen za pravosodje. Zoper odločbo ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor.

Če je uveden postopek razrešitve izvršitelja na podlagi 6. točke prvega odstavka tega člena, lahko minister, pristojen za pravosodje, izvršitelju izreče začasno prepoved opravljanja službe izvršitelja (suspenz). Začasna prepoved lahko traja do konca postopka razrešitve, vendar ne dlje kot eno leto. Odločba o razrešitvi izvršitelja je izvršilni naslov po tem zakonu.

288. člen
(Opravljanje službe izvršitelja)

Pri opravljanju neposrednih dejanj izvršbe in zavarovanja mora izvršitelj delati učinkovito in ravnati s skrbnostjo dobrega strokovnjaka.

Izvršitelj ne sme opravljati dejanj izvršbe in zavarovanja v zadevah, iz katerih neposredno ali posredno izhajajo pravice in obveznosti zanj, za njegovega zakonca ali osebo, s katero živi v izvenzakonski skupnosti, za osebe, s katerimi je v sorodstvu v ravni vrsti do kateregakoli kolena, v stranski vrsti ali po svaštvu do četrtega kolena ali za osebe, katerim je posvojitelj, posvojenec, rejnik ali skrbnik, ali v zadevah, v katerih je zakoniti zastopnik, pooblaščenec ali pooblastitelj stranke ali udeleženca, ali za pravne osebe, pri katerih je član, ustanovitelj ali družbenik, ali član njenih organov, ali če so podane druge okoliščine, ki vzbujajo dvom o njegovi nepristranskosti.

Izločitveni razlog je podan tudi v primeru, če okoliščine iz prejšnjega odstavka obstajajo v razmerju do izvršiteljevega namestnika ali pomočnika.

Izvršiteljevo dejanje, opravljeno v nasprotju z drugim in tretjim odstavkom tega člena, nima pravnih učinkov.

Za prodajo premožnih stvari lahko izvršitelj na svoje stroške in odgovornost pooblasti komisionarja. Izvršitelj mora po opravljenih neposrednih dejanjih izvršbe in zavarovanja sodišču in upniku posredovati pisno poročilo o svojem delu.

Oglaševanje izvršiteljske dejavnosti je prepovedano.

297.č člen (Učinkovitost in ocena dela izvršitelja)

Merila za ugotavljanje učinkovitosti dela izvršitelja izda minister, pristojen za pravosodje. Minister, pristojen za pravosodje, pošlje predlog meril zbornici izvršiteljev, ki lahko v 30 dneh da pripombe k predlogu. Minister, pristojen za pravosodje, na pripombe ni vezan.

Na podlagi letnih poročil izvršiteljev, ugotovitev nadzora in izpolnjevanja meril iz prejšnjega odstavka minister, pristojen za pravosodje, vsako četrto leto izdela oceno izvršiteljevega dela.

Ocena se vroči izvršitelju, zbornici, na zahtevo pa tudi predsednikom sodišč, ki so izvršitelja imenovali. Izvršitelj lahko predloži svoje pripombe in pojasnila k oceni.